

מזל התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים חסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגדול שליט"א

בני ברק - אלעד

שנה י"ג גליון תר"כ

דברים

ד' מנחם אב תשס"ט

אלה הדברים אשר דיבר משה

תוכן העניינים

לקח טוב עמוד ב'

שבת בשבתו עמוד ג'

דבש תמרים עמוד ה'

בשפתי צדיקים עמוד ז'

פרפראות לחכמה עמוד ט'

והרשת והקרת עמוד י'

פניני התורה עמוד י"ג

חוקים להורותם עמוד י"ד

הילולא דצדיקיא עמוד ט"ז

משולחן מלכים עמוד י"ח

חומות גבוהות ובצורות הקיפו את ארמון המלוכה אשר בה היה גנוז כל אוצרות וחמודות תבל, סביב הארמון היה גינות ופרדסים אשר בתוכם היה נמועים כל מגדנות ופירות שנסתבחה בהם הארץ, ובנוסף להחומה הפקיד המלך כלב גדול לשמירה על נכסיו.

בהשבת לילה כשעלמה וחשיכה כסתה הארץ ישב לו המלך והציץ מבעד חלונו אל עבר הצירותיו ופרדסיו, ולפתע ראה האיש שאחד מאוהביו פריץ גדרותיו בציניעה, כדי לגנוב מהפירות, אולם הכלב זינק לעברו ושיסע כנפי בגדו וקרעוהו לגזרים, והלה התחמק וברח לנפשו.

חשב המלך בלבו, אם אומר לו מדוע גנבת את הפירות הוא יתבייש, אבל אם לא אומר לו מאומה, הרי הוא יחשוב שאיני יודע מאומה, והוא יחזור ויכשל בגניבה, מה עשה המלך, אמר לו: כמה עז וקשה הכלב שקרע את כל בגדיך, אז הבין האיש המלך ראה אותו בעת שבא לגנוב, וראה גם כיצד קרע הכלב את בגדיו.

והנמשל הוא שעל הפסוק "אלה הדברים אשר דיבר משה" איתא במדרש "אלה הדברים" כדבורים שדובשן מתוק ועוקצן מרומן הראוי להבין מהו הדבש ומהו העוקץ שבתוכחות אלו.

אך עפי"ז מבואר שמשנה רבינו רצה להוכיח את עם בני ישראל לפני מותו, אך היה לו ספק כיצד להוכיחם, אם יאמר להם במפורש חמאתם במקום זה וחמאתם במקום זה, הרי הם יתביישו, מה עשה משה, הזכיר להם את כל הטובות שעשה עמם ה' "במדבר", שבו הוא נתן להם לחם מן השמים, והם יזכרו שהלחם ניתן להם רק לאחר שחטאו בדיבור, כאשר התלוננו כשכלה האוכל שהוציאו ממצרים, נמצא שיש כאן דבש מתוק דהיינו הזכרת הטובה של הלחם שניתן להם מן השמים, אך אליה וקוץ בה שזכרו בחטא שחטאו בדיבור שבעבורו ניתן להם הלחם.

וכן הזכיר להם משה "בערבה" הוא הזכיר ישיבתם "בשימים" כשקיבלו משלל סיחון ועוג ועי"ז יזכרו בחטא של בנות מדין, יש כאן איפוא, דבש מתוק ועוקץ מר. גם הזכיר להם "מול סוף", שכוונתו לביות הים שהיתה גדולה מביות מצרים, וכמו"כ מה שזכו לנבואה בקרעת ים סוף, ואז הם יזכרו כמה שהמרו את ה' על ים סוף ואמרו "המבלי אין קברים במצרים", והוה כוונת חז"ל "אלה הדברים" כדבורים שדבשן מתוק ועוקצן מר, שהיתה תוכחה שהיו מעורבים בה יחידו המתקנות והמרידות.

להכנסת מודעות, ברכות מזל טוב,

הנצחת שם, לעילוי נשמת

ולכל שאר עניני המערכת

הארות והערות וכדו'

אפשר לפנות

להד"ר יושע פאליק שווארץ הי"ז

011-972-527617061

לקח טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים,
ע"ד מוסר והסידות נאמרים

רב לכם סב את את החר הזה פנו לכם צפונה, נראה לי על דרך הרמזו הר נקרא היצר הרע והנה לשבר את היצר הרע מכל וכל אי אפשר והוא רק לבני עליה והמה מועטים וברוב הדברים צריך ליצר הרע רק העיקר העבודה הוא מה שהיצר הרע מדבר על לב האדם שהיא מצוה וכוונתו לשמים, זה עבודה גדולה יותר מלשמור את עצמו מעבירה, על כן אמר רב לכם סב את החר רצה לומר להסבי את החר ולא ליגע בו כלל זה דבר גדול, רק העיקר מבקש כביכול מאתנו פנו לכם צפונה רצה לומר שתפנו ותבערו הלכם, היינו הצורכי גופניות, אשר ממון וצפון בלככם, ולפנים אתם מראים שהוא לשמו לבדו, ובאמת כוונתכם עבורכם ולכם לכל צורכיכם, זה עיקר גדול בעבודת השם יתברך שיהיה תוכו כבור, ולא שתראו לפנים שהוא עבור ה', ובלב כל מגמותיכם עבור צורכי הגוף, וזהו פנו לכם צפונה והסיפא דקרא שמעתי בשם הרב הגאון הצדיק (בעל אורח ישראל ז"ע) אבד"ק יאם.

☆

ולמכיר נתתי את הגלעד, יש לומר שמי ששב בתשובה השלימה ומשליך כל התאוות והחמדות זרות ומתמכר מהם הגם שמקבל עליו במחשבה לבד שעדיין לא עשה מעלה עליו השם יתברך כאלו כבר עשה, וערך בעדו שלא ישוב עוד לכסלה, וכמו שאמר הכתוב ערוב עבדך לטוב שאתה בעצמך תהיה ערב בעד עבדך כי ארגיל עצמי לטוב ולא אוסיף עוד להרע מעשי, וזהו ולמכיר מי שמתמכר עצמו מכל התאוות והחמדות שהיה מקורב בהם נתתי בלשון עבר נתתי לו כבר, מיד כאשר עלה בלבו מחשבה טובה הקדוש ברוך הוא מצרפה למעשה ונתתי לו את הגלעד "גל-עד", היינו שאגלה עדות עליו שלא ישוב לסורו וטוב לו.

(קדחת משה)

(תהלים נ, טו) ולרשע אמר אלקים מה לך לספר חוקי וגו', מה שאין כן באם מהרהר בתשובה קודם הלימוד אוי נקרא צדיק, כמו שאמרו חכמינו ד"ל המקדש את האשה על מנת שאני צדיק אף על פי שהוא רשע גמור מקדשת, שמא הרדר בתשובה, ועל כן רשאי אחר כך ללמוד התורה הקדושה, וזה נרמז כאן, שלכך הקדים להם משה דברי התוכחות ומנה כאן את כל המקומות שהבעיטו לפני המקום לפי שהיה רצה לבאר להם את התורה, על כן רמז להם כללות כל העבירות שעשו עד אותו היום, כדי שידרירו בתשובה על מולם קודם שישמעו דברי התורה, וזה ביאור הכתובים אלה הדברים וגו' בעבר הירדן וגו' בין פארן וגו' שכל זה הוכיחם וכל כך מפני אשר הואיל משה באר את התורה הזאת, על כן הוכיחם תחלה כדי שיעשו תשובה על כל עוונותיהם קודם שילמדו ממנו ביאור התורה.

☆

והדבר אשר יקשה מכם תקרבון אלי ושמעתי, פירושו הבעל שם טוב בשם הרמב"ן שצוה לבנו אם יסתפק לך באיזה דבר איך לעשותו, כשיש בו דרכים לצדד לכאן ולכאן, או שיש לך ספק אם הוא מצוה או לאו, ואם יש לעשותו או למנוע ממנו והדבר שיש לאדם הנאה ממנו יכוין למצוא ראייה להתיר האסור, על כן אז תראה קודם כל לסלק מעסק דבר זה הנאת עצמך או כבודך ואחר כך תראה לצדד לכאן ולכאן, אז השם יתברך ידעך האמת ותלך לבטח, וזה שאמר והדבר אשר יקשה מכם שאינכם יודעים איך לעשותו או למנוע, הספק נולד מכם שיש בו הנאתכם, על כן תסלקו מדבר זה הנאתכם ותקרבון אלי ותכונה שיהיה לשם שמים בלי שום פניה והנאה או ושמעתי אתן לו הבנה איך יתנהג וקל להבין.

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל, י"ל על פי מה שאומרים בשם היהודי הקדוש זצ"ל שלמד בכל יום איזה פסוקים מספר משנה תורה, שאמר שהוא לו לספר מוסר ומה זה דוקא ספר דברים הלא יש כמה ספרי מוסר אך עפ"י משי"כ התניא ההבדל בין תוכחות שלומדים מתוך הספרים ובין מה ששומעים מפי מוכיח חי, שבשעת הדיבור יוצא מהלב ועי"ז נכנס ללב ולשון אלה הדברים הוא כמו לשון זה הדבר רק שם בלשון יחיד, וכאן בלשון רבים ואמרנו על מה שאיתא בספרי מוסף עלידם משה שנתנבא בזה הדבר, היינו שבשעת שאמר משה רבינו ע"ה זאת היה זה הדבר או היוצא מפי הקדוש ברוך הוא, שהיה שכינה מדברת מתוך גרונו, ולא כנבואת שאר הנביאים, שנאמר בלשון כה אמר ה' שמספר מה שאמר השם יתברך, וכן כאן מורה גם כן הלשון אלה הדברים אשר דיבר משה שזה הוא הכה בדברי משנה תורה שמי שקורא בהם הוא כשמוע עתה מפי משה, והן הן אלה הדברים אשר משה דובר עתה בפי הקורא, ודברי משה הם זה הדבר אשר צווה ה' כנזכר לעיל וכתוב כן יהיה דברי אשר יצא מפי לא ישיב אלי ריקם רק נכנס ללב ופועל בטה, וזה מעלת דברי התוכחה של משנה תורה דכתיב אלה הדברים שדקורא בהם שומע עתה אלה הדברים אשר דובר משה עתה בפי הקורא.

(פרי צדיק)

☆

אלה הדברים אשר דיבר משה, מצאנו בספרי קדוש, וכן שמעתי מרבותי הקדושים נ"ע, שהעיקר מעיקרי העבודה הוא להרהר בתשובה קודם שיתכוון ללמוד תורה, או קודם עשייתו מעשה המצוה, ואדמו"ר הרב בוצינא קדישא רבן של כל בני הגולה מו"ה יעקב יצחק מ"ק" לובלין זצוק"ל, אמר שאם האדם אינו עושה תשובה קודם לימוד התורה עליו נאמר

שבת בשבתו

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים,
על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

ע"י השבת יוכל לבוא אל אמיית עבודת ה'

אלה הדברים אשר דבר משה וגו'. יש לבאר שגרמו בכאן עתה לעם ד' איך יתנהגו לבא אל אמיית עבודת השם ב"ה היות שאין צדיק בארץ וכו' וא"כ האיך יוכל לעשות איזה דבר קדושה באברינו כיון שנעשה בהם איזה עבירה חלילה ונפגם אותו האבר ואיך יוכל להשרות עליו קדושת העובדא ההיא אך היות ששורש כל החטאים הם באים מכח עץ הדעת שנתקלה האדמה בל"ט קללות ומהם באה הזוהמא לאדם, אבל כשאדם שומר שבת כהלכתו בל"ט מלאכות מתקן ה"ט קללות ואז יפרדו ממנו כל הקליפות, וזה הטעם כל השומר שבת כהלכתו כו' אפי' עבד כו' מוחלין לו, וזה שרמו להם משה רבינו ע"ה באומרו לעם הקודש באמרותיו הטהורים אלה הדברים נרמו שמירת שבת בל"ט מלאכות כדרך שאמרו בגמ' אלה הדברים מכאן לל"ט מלאכות דברים הדברים ואלה הם ל"ט יעוין במס' שבת.

ע"י השבת דבר משה ונשמע קולו אל כל ישראל

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל וגו'. וי"ל שלכאורה אינו מובן שקול של איש אחד יהיה נשמע לכל ישראל ביחד, ושמעתי מחמי זלה"ה על פסוק בעבר הירדן שמרומנו בו מאמר חז"ל מלמד השכינה מדברת מתוך גרונו של משה ומרומנו בעבר הירדן היינו שהאותיות שהם אחרי אותיות ירדן הם אותיות שכינה היינו אחר אות יו"ד ממלת ירדן הוא כו', אחר הר"ש הוא שין, אחר הד' ה', אחר ה"ג נון אחרת, וזה הרמז שמשם דבר עם בחינת שכינה שנקרא עבר הירדן כנ"ל עכ"ד ז"ל. והנה בחינת שבת הוא הנקודה הפנימית של כל ימי השבוע היינו שבו הוא השראת השכינה להשפיע לכל ימי החול ולכן נאסרו ט"ל מלאכות המשכן בשבת כי עיקר בנין המשכן הוא בשביל השראת השכינה ובשבת ממילא בלא בנין המשכן יש בו השראת השכינה, ומה הפסוק דרשו רז"ל איסור ה"ל מלאכות בשבת מפסוק אלה הדברים כידוע. וזהו מרומנו בפסוק אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל בעבר הירדן היינו בכל אל"ה הדברים פי' בכח בחי' שבת המרומנו באל"ה הדברים כנ"ל בכח זה דבר משה אל כל ישראל ביחד ונשמע קולו לכולם על ידי השראת השכינה שהיה בו בעבר הירדן, שהיה בו השראת השכינה מחמת בחינת שבת.

שבת היא זמן תשובה לכל ישראל בשוה

אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל וכו' במדבר בערבה וכו', וי"ל דמרע"ה בא בזה להורות להם תיקון על כל עונות הן הגדולים והן הקטנים דהנה מצינו דתשובה מהני על כל עונות אמנם ענין התשובה אינה שוה בכל אדם דמי שהוא בעל כח צריך לסגף עצמו יותר ממי שהוא חלש ואם רוצה לפדות התענית בממוץ יש חילוק בין עשיר לעני, ומי שהוא

בעל תורה ועוסק בה איתא במדרש שלא יסגף עצמו כלל, אמנם יש עוד דרך שתובה ששוה בכל היא שמירת שבת כדרשו (שבת צז.) כל שומר שבת מחללו אל תקרי מחללו אלא מחול לו, ודרשו בשבת דף צז אלה הדברים הנאמר בויקהל אלו ל"ט מלאכות האסורים בשבת, ופי' רש"י דאלה גימ' ל"ז דברים ב' הדברים מרבה עוד אחד הרי ל"ט וזהו שהורה לנו מרע"ה תקנה על כל עונות ואמר אלה הדברים אשר דבר משה הם שמירת ה"ט מלאכות הם אל כל ישראל בשוה והם מכפרים במדבר בערבה וכו' פי' על כל עונות הן גדול והן קטן.

(קרבן העני)

בזמן החורבן השבת היא הרבי שלכם

ה' אלקינו דבר אלינו בחורב לאמר רב לכם שבת בהר הזה, הפרשה הזאת נקרא תמיד בין המצרים בשבת חזון, והיא מרמזת לנו כי ה' אלקינו דבר אלינו בחורב אף שבהמ"ק הוא חרב בעוה"ר אעפ"כ רב לכם שבת הוא שבת, כי האמנם כל המועדים הם לפי הזמנים כמ"ש מקדש ישראל והזמנים והי' לנו מצות עליית הרגל והבאת הקרבנות ובזמן הזה אין לנו דבר אבל שבת היא קביעה וקיימת גם בזמנה"ז וז"ש ז"ל מתנה טובה יש לי בבית גנוי ושבת שמה, ר"ל אף שבהמ"ק נגנז אך השבת קיים לעולם, וז"ש הכתוב רב לכם שבת בהר הזה, השבת היא הרבי שלכם גם בזמנה"ז בחוץ לארץ.

(תפארת שלמה)

שכר שבת היא הרבה יותר מכל המצוות

רב לכם שבת בהר הזה ל' שבת הרבה יקר ושכר תקבלו על שמירת שבת לבד שקבלתם בהר הזה, שבמצות לבד רב טוב צפון לכם, ומכש"כ שכר של יתר המצוות, ובשכר שבת נאמר (ישעיה נח) והרכבתיו על במתי ארץ והאכלתיך נחלת יעקב אבירי. נחלה בלא מצרים, לכן פנו וסעו לכם ובואו רר האמורי וגו' ורשו את הארץ וגו' שבשכר שבת תירשו את הארץ לנחלה בלא מצרים, רק בואו ורשו את אשר נשבע ה' לאברהם ליצחק וליעקב לתת להם ולזרעם אחריהם, ע"כ אנו עושים שלש סעודות בשבת כנגד אברהם יצחק ויעקב. (שמנה לחמו)

בזמן הגלות מקבלים מתנה בשבת אלף אורות

ה' אלקי אבותיכם יוסף עליכם ככם אלף פעמים וגו'. ובפרש"י זו משלי אבל הוא יברך אתכם כאשר דיבר לכם, לכאורה הלא בכלל מאתים מנה, ונ"ל דאחר חטא העגל נתמעטו מישאל אלף אורות וניתנו למשרע"ה במתנה, וז"ש ישמוח משה במתנת חלקו, כי בכל ש"ק מחזיר משה לישראל האלף אורות (כדאי"ת מהארי"ל) וזה שפרש"י זו משלי. בזמן הגלות נתן להם משרע"ה במתנה כל שבת אלף אורות, אבל כשייכו ישראל לגאולה שלימה הש"ת יברך אתכם כאשר דיבר לכם ולא תצטרכו עוד לאלף אורות דידי.

(תורת חיים)

לישרים נאווה תהילה

בצל הרישומא קדישא מימי התרגשות והתעוררות עילאה שעברו עלינו לטובה
עת אשר זכינו בעזהש"ת לנסוע להשתטח על ציון הגה"ק בעל הישמח משה זי"ע
ועל שאר קברות הצדיקים של רבותיה"ק הספונים במדינות אייראפע
בסגל חבורה קבוצת אנ"ש פה בני ברק יע"א
בראשות מורינו הגה"צ ראש ישיבתינו שליט"א

לא נוכל להתעלם מלהביע בשער בת רבים רגשי תודה וברכה
המפעמת בלבינו לכל העוזרים והמסייעים בידינו

בראש ובראשונה

יתברך ידידינו הרבני הנגיד הנכבד, עושה ומעשה צדקה וחסד, ממושתתפי הנסיעה הק'

מוה"ר יצחק אייזיק ווייס הי"ו

מנכבדי קהילתנו הק' פה בני ברק יע"א

**על אשר בהשתדלותו ועזרתו הנדיבה זכינו להשתטח על הציון הק'
של מון החתם סופר זי"ע כפרעשבורג**

ברכה מרובה, נשגור בכל לשון של הודאה וחובה, לידידינו היקר מאד נעלה, מופלג בכל מעלה

מוה"ר יצחק בער ווירצבערגער הי"ו

אב"י בעואב"י וויליאמסבורג יע"א

**הוא הגבר אשר אירגן לנו את כל סדרי הנסיעה עם כל פרטיה
במיטב כשרון ובמסירות נפלאה**

ברכה מיוחדת, בזה מיועדת, למפעל הכביר והנשגב

"הכנסת אורחים ליוענסק"

ובראשם ידידינו וידיד כל בית ישראל, איש החסד וכביר המעש לפרט ולכלל

הרב **שמוחה קארקאבסקי שליט"א**

ואתו עמו העסקן החשוב מוה"ר **מנשה ליפשיץ הי"ו**

אשר פתחו לנו שעריהם במסירות ובסבר פנים יפות

הנה כי כן יבורך ידידינו הרבני הנכבד והנעלה, נודע לשם ולתהילה

מוה"ר אלי' זאב לעווי הי"ו

עם נוו"ב רעייתו החשובה שתחי'

אשר בטוב לבכם הכינו והביאו לנו לפרעשבורג פת שחרית וצידה לדרך כיד המלך

ברכת התורה, נברך בזאת השורה, קדם ידידינו החשוב נודע לתפארה

הרב ר' **יואל גרינוואלד הי"ו**

אשר העשיר את הנסיעה הק' עם שיעוריו היקרים במסגרת "חבורת יסודי התורה"

אחרון אחרון חביבים, יתברכו הני תרי ידידים יקרים וחשובים

מוה"ר **שמואל צבי ראזמאן הי"ו** מוה"ר **שאו'ל יחזקאל שווארץ הי"ו**

הן המה אשר התמסרו במשך הנסיעה הק' לסדר הכל על צד היותו טוב

זכות אבותינו ורבותינו הק' יגן עליהם, להתברך לטובה בכל משאלותיהם, אמן.

החותמים ברגשי הודאה והערכה, אסידי התודה והברכה

קבוצת אנ"ש פה בני ברק יע"א

משתתפי הנסיעה למקומות הק' במדינות אייראפע

בראשות מורינו הגה"צ ראש ישיבתינו שליט"א

דבש תמרים

פנינים יקרים, מבאר הפרוה שרים,
רבותינו הקדושים עצי התמרים

המעם דקריעת ים סוף היה על ידי שליח ולא על ידי הקבי"ה לבדו, משום דכל מעשיו ית"ש בעצמו ראוי להיות נצחי כמותו, ופעולה שאינה נצחי הוא פחיתות חיו"ו לו יתברך, ומטעם זה אמרו חז"ל אלמלא אמרו ישראל דבר אתה עמנו, לא היה שכתה, ובקריעת ים סוף שהיה רק לפי שעה ואח"כ שב לאיתנו לכך הוצרך להיות על ידי שליח, עכ"ל. ובדרך זה יש ליתן מעם לשכתה על מה דקיי"ל שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, וטעמא בעי. דהנה כל דבר בעולם הזה יש לה גבול וסוף, דשית אלפי שנה הוה עלמא, וגם חיי האדם בעולם הזה הם בגבול וסוף, אם כן אם היה משתלם שכר טוב בעולם הזה היה בגבול, והיה פחיתות ערך להקבי"ה בחינת אין סוף לעשות באופן שיהיה בגבול וסוף, ולכן השכר שהקבי"ה בעצמו משלם מגיע כיום שכולו טוב, אשר שם היה נחלה בלי מצרים בעולם הנצחי, אבל העונש מגיע בעולם הזה, כי מבואר במפרשים שהעונש מגיע על ידי שליח שאין הקבי"ה מייחד שמו על הרעה, ועל כן מגיע בעולם הזה דוקא שהוא באופן של גבול וסוף. והשתא יתבאר היטב ענין ברכת משה רבינו, כי ברכת השי"ת הוא בלי קצבה בחינת אין סוף כמותו יתברך, אם כן אי אפשר לשלמו בעולם הזה והוי בגבול וקצבה והוי פחיתות לערכו יתברך, ושמו"ר וצפון הוא לעולם הנצחי, משא"כ ברכת משה רבינו יש לה מעלה יתירה דאפשר להתקיים גם בעוה"ז שהוא בגבול וקצבה, ולכן היה צורך גם לברכת משה לקבל שכר בהאי עלמא.

(כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א)

ימצא ממחליק לשון, וצ"ב. ואפ"ל בהקדם דברי רז"ל האי צורבא מרבנן דמרחמין ליה בני מתא, לאו משום דמעלי מפני, אלא משום דלא מוכח להו במילי דשמאי, פ"י האי תלמיד חכם שאוהבין אותו בני העיר, זה לא משום שטוב הוא אלא משום דלא מוכיח אותם על עוונותיהם, וכן הוא דרך העולם לשנוא את המוכיח, ולאחזק את המחניף, ודבריו מתקבלין יותר על לב הבריות אמנם זהו רק לפי שעה אבל אחר זמן ניכרים דבר אמת, והמוכיח ימצא חן והמחניף יתננה, כי שיקרא לא קאי, והנה מצינו כל מקום שנאמר אחרי אינו אלא מופלג, וכן ידוע דמציאה הוא דבר הבא בהיסח הדעת, וזאת תורת המדרש מוכיח אדם אחרי חן ימצא, כלומר המוכיח את האדם, אח"כ לזמן מופלג, ימצא בהיסח הדעת חן על כל שומעיו באופן שלא חשב עליה, שהמחניף עושה פעולה שימצאו דברי חן משא"כ המוכיח הרי עשה ההיפך ממצאת החן, אבל הקבי"ה עוזר לו שבמשך הזמן יתקבלו דבריו וימצא חן על כל שומעיהו.

☆

הי אלהיכם הרבה אתכם וגו', וזסף עליכם ככם אלף פעמים ויברך אתכם כאשר דבר לכם. ופירש"י מהו שוב ויברך אתכם וכו', אלא אמרו למשה אתה נתן קצבה לברכותינו וכו', אמר להם זו משלי אבל הוא יברך אתכם כאשר דבר לכם, והקשו המפרשים אם כן למה צורך לברכת משה הא בכלל ברכת הי הוא גם ברכת משה דככלל מאתים מנה. ויתבאר על פי מה שכתב אי"ז זללה"ה בישמח משה

הי אלקיכם וזסף עליכם ככם אלף פעמים. ופירש"י זו משלי אבל השי"ת יברך אתכם כאשר דבר לכם, והנ"ל ע"פ מה שראיתי כתוב בדור מקבלי התורה היה כל אחד מהם שקול כאלף איש של עכשיו שנאמר דבר צוה לאלף דור, והנה ידוע דמשה רבינו היה שקול כנגד כולם, והנה אז בערבות מואב כבר תמו אותו הדור, והיה דור אחר בניהם של מקבלי התורה, נמצא משה היה שקול אלף פעמים כאותו הדור, על כן אמר וזסף עליכם ככם דייקא אלף פעמים, ואמר זו משלי דייקא שזה יש לו, ואינו יכול ליתן יותר ממה שיש לי.

☆

אלה הדברים אשר דבר משה וגו' בעבר הירדן וגו' הוא"ל משה באר את התורה הזאת לאמר. ויתבאר כי כבר נודע מה שכתבו המפרשים כי הרוצה להוכיח חבירו יבאר איוה פסוק וילבש בתוך הדברים דברי מוסר, על דרך שנותנים לתינוק סמי רפואות, אם יתנו לו הסם לבד לא יקה, בלתי אם מעורב הסם ההוא בתוך צפיחות בדבש, על ידי זה יאכל גם הסמי רפואה, וזהו הרמז בדברי הכתוב אלה הדברים אשר דיבר משה לכל ישראל, וכיון שרצה משה שיכנסו הדברי כיבושין באוני בניי, על כן הוא"ל משה לבאר את התורה הזאת היינו לפרש התורה, כדי לאמר הוא אמירה של מוסר, כי עיי"ז יכנסו באזניהם גם המוסר וישוכו מדרכם הרעה.

☆

אלה הדברים אשר דיבר משה אל כל ישראל וכו'. איתא במדרש זהו שאמר הכתוב מוכיח אדם אחרי חן

ובכז צדיקים יראו וישמחו

באותות כבוד הערכה והוקרה, ומתוך לב מלא שמחה ושירה, נשגר ברכת מזלא טבא, אל מול פני מעלת כבוד האי גברא רבא, רב פעלים לתורה ולתעודה במסירות רבה, פאר מקדושים, מרבה צדקה וחסד לכל דורשים ומבקשים, משליך עצמו מנגד לבוא בעזרתינו, נושא בעול במשא הקודש יומם ולילה בהתמסרות עצומה למען הרמת והחזקת כוללינו,

כבוד שמו תפארתו, על ישראל הדרתו

הרב הגה"צ

רבי שלום אליעזר טייטלבוים שלימ"א

רב דביהמ"ד קהל יטב לב ד'סאטמאר 15 ע"ו.

נשיא כוללינו הק' צדקת רבי מאיר בעל הנס

בנו חביבו ויקירו של מרן רביה"ק זי"ע מייסד כוללינו

לרגל השמחה באהלי צדיקים בהכנס נכדו הבחור היקר פרצע"ח

כמר מרדכי יודא האלבערשטאם י"ו

בן חתנו כבנו הרב הגאון, מורה ודאין, שלשלת היוחסין

רבי אברהם מאיר האלבערשטאם שלימ"א

דומ"ץ ביהמ"ד דקיט"ל סאטמאר 18 ע"ו. ב"פ

וזאת הברכה, יצו השם ככה, שמשמחה זו יושפע לו רב ברכות ושובע של שמחה, ובזכות מעשיו הכבירים למען הפרט והכלל, ילווה אותו ברכה והצלחה על כל צעד ושעל, ואלקא דמאיר יענהו בכל משאלות לבו לטובה, בשכר פעולותיו הטובים למען עניי ארה"ק, ויזכה לנהל את כוללינו הק' מתוך שמחה ונחת והרחבת הדעת, וזכות קיום רצון קדשו והמשכת דרכו של מר אביו כ"ק מרן רבינו זי"ע יגן בעדו להתברך בכל מילי דמיטב.

החותמים למען שמו בכבוד והערכה

הנהלת הכולל בארה"ק הנהלת הכולל בארה"ב

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

בשפתי צדיקים

אלה הדברים אשר דיבר משה

הגאון ר' לייב "מוכח" ה' נוהג לדרוש ולהשמיע בכל יום ויום לפני הקהל דברי מוסר ותוכחה, פע"א אמר לו הרה"ק בעל "תולדות יעקב יוסף" הלא מצינו אצל משה רבינו שלא הוכיח את ישראל אלא סמוך למיתה, וא"כ למה זה אתה מוכיח את ישראל בכל יום, השיב לו ר' לייב, אמנם כן הוא, אלא ששנינו "שוב יום אחד לפני מיתתך" והיינו שישב בכל יום כיון שאין האדם יודע מתי הוא היום האחרון שלו, ומה"ט גם אני צריך להוכיח סמוך למיתתי שהוא בכל עת כי לא ידע האדם את עתו. (ספרן של צדיקים)

וחצירות ודי זהב

חסיד אחד בא להרה"ק בעל תפארת שלמה מרדאמסק זצוק"ל ושפך לפניו את כל ליבו על מצבו הרע ושיש לו בת שהגיע לפרק בתולה נשאת וכסף מנלן לתת עבור הנדוניה ולכל דרכי הנישואין קרא הצדיק את הפתקה שנתן לו החסיד ובה כתוב שהוא "עני" וכו' קרא הצדיק ואמר האמנם עני הנך אם כן איפוא צא מביתי שהרי עני חשוב כמת ואני כהן ואסור לי להיות עמך בבית אחד יצא החסיד משם בפחי נפש ויהי כעבור כמה רגעים והצדיק קורא אותו בחזרה באמרו הלא זה בוודאי מת מצוה שכהן מותר להיטמא בו שוב שאל אותו הצדיק אתה דואג לנישואי הבת ולחם לפי הטף האם יש לך, השיב החסיד לחם לאכול יש לי מפרנסת זוגתי שמוכרת פירות וירקות והולכת "לחצרות" הפריצים והם מרחמים עליה וקונים אצלה ומזה היא מרויחה קצת ללחם צר ומים לחץ ותו לא השיב לו הצדיק הלא כתיב בפרשתן וחצירות ודי זהב שאם הולכת "בחצירות" האדונים יהיה די זהב לכל מאי דבעית ולצורכי הנישואין נסע החסיד לביתו בתקוה שיקיים ברכת רבו הק' שיהיה ודי זהב ויהי היום ואשתו באה הביתה והראתה לבעלה איזה חבילה שמצאה היום בחצר האדון על הארץ פתחו את החבילה ומצאו שם שלש מאות זהובים שהיה סכום חשוב בימים ההם והוציאו מזה מאה וחמישים זהובים לנדוניה ולהוצאת החתונה והשאר השקיע במסחר והצליח מאוד כל ימי חייו.

יוסף עליכם ככם

החוזר הק' מלובלין ז"ע החל פעם בעת עריכת השולחן הטהור בשבת קודש לדבר משפלות עצמו והרבה להוכיח ולגנות את עצמו כאחד הריקים שבישראל, עד שלא יכלו התלמידים לסבול ולשמוע דברים אלו, ולא ידעו מה לעשות ואין לפנות מחמת אי יכולתם להטות אזנם משמוע כזאת. עד שאחד מן התלמידים הגדולים אזר עוז, והפטיר: הלואי ויתן לנו השי"ת שלא יהיה בנינו גרועים מהרבי. הסכימו

כולם וקיבלו את דבריו ברצון ובתפילה אמן כן יהי רצון ונחה דעתם. פירש בכך אח"כ הרה"ק רבי לייבעלע אייגער מלובלין את הפסוק יוסף ה' עליכם ככם אלף פעמים דהיינו כי משה רבינו התחיל להוכיח את ישראל ולמנות להם כל המקומות שחטאו, במדבר בערבה מול סוף וכו' עד שנפלו לתוך עצבות ושברון הלב וכשראה בכך אמר להם מיד אף על פי כן יוסף ה' עליכם ככם אלף פעמים ככם כלומר שירבו כמותכם בישראל ובזה נחה דעתם.

המסו את לבכנו

שמעתי בשם צדיק אחד שהתנצל עצמו איך יכול להתפלל עבור האנשים מאחינו בני ישראל, אשר רבים באים אליו במבוקש להתפלל עבורם בענינים שונים, הן לדברים הנצרכים לצרכי גשמיות, לפרנסה ולרפואת הנפש והגוף שקשה לזכור כל הצטרכות של כל אחד ואחד הבאים אליו להתפלל עבורם, חזר ואמר עצה נכונה על זה כי בעת שבאו אליו בני ישראל במבוקשם, הוא חוקק הכל על לוח לבו, ואח"כ קורע לבו, ונותן לנו לפני השי"ת. ויש לרמז זאת בפסוק אנה אנחנו עולים אחינו היינו האיך אנחנו יכולים להעלות את בני ישראל להשפיע לכל אחד הצטרכותו הן ברוחניות והן בגשמיות, לזה העצה המסו את לבכנו לפני השי"ת לאמר היינו אמר השי"ת יאמר הכל כי הוא ית' יודע כל הצטרכותם להשפיע למו די מחסורם. (אור למאיר)

וטפכם אשר אמרתם לבז יהיה

פעם באה לפני הרה"ק ר' מאיר מפרעמישלאן ז"ע אשה אחת ששמה לאה בת זיסל, שלא הולידה בנים, ובקשה ממנו שתיפקד בזש"ק, פתח הרה"ק את החומש שהי' מונח על השולחן, וימצא כתוב "וטפכם אשר אמרתם לבז יהיה", אמר בכתוב זה מפורש שתיפקד בזש"ק, כי כן כתוב: וטפכם אשר אמרתם - אודות הבנים שבקשתם - לבז - ראשי תיבות ל"אה ב'ת ז'יסל - יהיה.

ובניכם אשר לא ידעו היום טוב ורע המה יבאו שמה וגו'

פעם אחת ישב הרה"ק ר' צבי זידיטשובער לפני חתנו הרה"ק ר' יודא הערש ראזדלער ז"ל וחתנו בכה מאוד על ירדת הדור שהולך ויורד רח"ל, "צו וועמען וועט משיח קומען", וחתנו הקדוש "האט פארווארפן די קאפ", ואחר כך נענה ואמר: וטפכם אשר אמרתם לבז יהיה ובניכם אשר לא ידעו היום טוב ורע, הרמז שיהיה לפני ביאת המשיח "זייער א נידריגער דור" עד שלא ידעו שום חילוק בין טוב לרע, ולא יהיו להם דעת לבחור בין טוב לרע, המה יבואו שמה ולהם אתננה "צו זיי וועט קומען משיח". (כתבי רמ"מ)

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק, ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאנו ע"ד המסורה לנו מרבנותה"ק על טהרת הקודש

פרשת דברים

נו"ה יצחק ברוך טייטלבוים הי"ו

המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

נו"ה מיכאל אלי' גבריאל עגמני הי"ו

המלמד: הר"ר יעקב מיכאל היילברוין שליט"א

נו"ה קאפעל בערגער הי"ו

המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

נו"ה מאיר הערש גרינבוים הי"ו

המלמד: הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

נו"ה הלל הערשקאוויטש הי"ו

המלמד: הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

נו"ה משה גאלדבערגער הי"ו

המלמדים: הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א

והר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

נו"ה ישראל יודא ווערצבערגער הי"ו

המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

נו"ה יואל וויינבערגער הי"ו

המלמד: הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

נו"ה הערש אילאוויטש הי"ו

המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

נו"ה יואל שווארטץ הי"ו

המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א

נו"ה יואל ווערצבערגער הי"ו

המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

נו"ה יואל זאלדאן הי"ו

המלמדים: הר"ר יעקב מאיר ראזנבערג שליט"א

והר"ר דוד שלמה וואנחאצקער שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, וכמה היתה הגדה הזוים, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאייהן". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד

שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

פרפראות להכמה

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מייסדים,
כפתור ופרח משוקדים

המפרשים אמאי הקדים המאוחר ואיחר המקודם שהרי מעשה העגל היה קודם מחלקותו של קורח. ויתבאר בדרך דרוש עפ"מ דאי בגמ' (ע"ז ד) שלא עשו ישראל את העגל אלא כדי ליתן פתחון פה לבעלי תשובה, ופרש"י שם שאם יאמר החוטא לא אשוב שלא יקבלני, ואמרים לו צא ולמד ממעשה העגל שכפרו ונתקבלו בתשובה, והנה על הפסוק (בראשית ו' ג) והיו ימיזי מאה ועשרים שנה כתב רש"י וז"ל: "עד מאה ועשרים שנה אאריך להם אפי ואם לא ישובו אבאי עליהם מבול, ואם תאמר משנולד יפת עד המבול אינו אלא מאה שנה, אין מוקדם ומאוחר בתורה, כבר היתה הגזירה גזורה עשרים שנה קודם שהוליד נח תולדות" ולפי"י אם אנו סוברים אין מוקדם ומאוחר בתורה הרי אפשר ללמוד תשובה מדור המבול שהמתין להם הקב"ה מאה ועשרים שנה כדי שיחזרו בתשובה, ולא היו ישראל צריכים לעשות את העגל כדי לתת פתחון פה לבעלי תשובה. ומעתה י"ל דמשום כך הקדים המאוחר להוכיחם על מעשה קורח, ורק אח"כ על מעשה העגל כדי להורותם שאין מוקדם ומאוחר בתורה, כדי שלא יוכלו ישראל להשיב לו שעשו את העגל כדי לתת פתחון פה לבעלי תשובה ולכן יכול להוכיחם על מעשה העגל.

☆

ויל"פ עפ"מ שפירש"י בפר' כי תשא כי משקל זהב העגל היה קכ"ה קנטרין זהב והנה התוס' במס' שבועות כתבו דמחיר הכסף הוא י"ב פעמים יותר ממחיר הזהב נמצא שקכ"ה כסר זהב עולה ט"ז מאות ככר כסף וידוע כי השקלים לביהמ"ק באו כדי לכפר על חטא העגל ועולה מאת ככר לשנה נמצא בט"ז שנה היה ט"ז מאות ככר והיה מתכפר לגמרי חטא העגל אך במדבר לא שקלו אלא שנה אחת אבל בשנה שניה משלחו המרגלים היו נופים ולא הקריבו קרבנות שוב נמצא שלא נתכפר להם אלא ככר אחד ונשתייר עדיין חטא כמספר ד"י והיינו שאומר מרע"ה וחצירות שהוא המרגלים זה גרם שישאר ד"י זהב היינו שנשארו יד כסר מחטא העגל של זהב.

☆

עוד יתבאר עפ"מ דאחז"ל לא היה ישראל ראוי למעשה העגל כי אם להורות תשובה לרבים ובש"ה הק' איתא שלבעלי מחלוקת לא מהני תשובה ויש לבאר עפ"מ"ש המפרשים הטעם דמועיל תשובה הלא מלך שמחל על כבודו אין כבודו מחול אך י"ל דישאל הם בנים למקום ואב שמחל על כבודו אין כבודו מחול, ובספר אמרות טהורות כתב דבזה שישאל נקראים בנים למקום זה דוקא כשיש אחדות ביניהם ואז כולנו בני איש אחד נחנו, וא"כ א"ש שמרע"ה לא היה יכול להוכיחם קודם על חטא העגל מפני שהיה כדי להורות תשובה לרבים ובאמת לא היה ישראל ראוי לחטא זה אבל ע"י מחלקותו של קורח שוב לא מועיל תשובה לבעלי מחלוקת ולכן נתעורר אז החטא העגל.

(פנינים יקרים)

במדרש פליאה הרוצה לידע שפנחס זה אליהו יראה מאלה הדברים, והיא פליא. עוד לאלוקי מילין עפ"מ שפי האלשיך הק' הטעם למה לא הזכיר משה כשהוכיח את ישראל את מסה ומריבה ותבערה וקברות התאווה, מפני שחשש פן יאמרו לו טול קורה מבין עיניך, שהרי גם אתה נענשת שם שאמר לו הקב"ה יען לא האמתם ב"י ומה שלא הזכיר את תבערה וקברות התאווה זה משום שלא חטאו בהם אלא האספסוף ובקצה המחנה, והוה ביאור הכתובים "אלה הדברים" ולמה דווקא הזכיר רק על אלה הדברים ולא על השאר, ע"ז מפרש "אשר דיבר משה" וכיון שמשם הוא המדבר על כן לא הזכיר את מסה ומריבה שבו לקה אף הוא, וממשיך הכתוב ואומר "אל כל ישראל" וכיון שתוכחתו היתה אל כל ישראל לא יתכן להזכיר תבערה וקברות התאווה כיון שהיו רק בפחות עם, עכ"ד האלשיך הק' ודפח"ח ושי"י.

אולם יל"ד בדבריו דהרי רש"י"ל מפרש "בערבה, בשביל הערבה, שחטאו בבעל פער בשיטים בערבות מואב", ולכאורה הרי גם כאן יכלו להשיב לו, גם אתה נכשלת בכך, שנתעצלת במעשה זמרי לקנא קנאת ה' עד שבא פנחס, אכן י"ל עפ"מ דאי בגמ' (ובחס ק"א) שיש מי שסובר שמשם היה כהן וא"כ לכך לא הרג את זמרי, משא"כ פנחס שנהיה כהן רק לאחר שהרגו לזמרי.

אמנם מאידך יש להוכיח כשיטת החולק שסובר שמשם לא היה כהן ממ"ש (שמות י"ג י"ט) יזיקה משה את עצמות יוסף עמו, ואם כהן היה איך טימא את עצמו, אלא שאין זו ראייה שהרי כתבו התוספות (בבא מציעא ק"ד:) שקברי צדיקים אינם מטמאים, וא"כ אין ראייה שמשם לא היה כהן ממה שלקח את עצמות יוסף כיון שקברי צדיקים אינם מטמאים, ולעולם נוכל לומר שמשם היה כהן ולכך לא הרג את זמרי. והנה בתוס' (שם) הביאו שבסדר אליהו משמע שאלהו אינו כהן כי מזרעה של רחל הוא, וראיה לכך ממה שאלהו קבר את רבי עקיבא, ולכאורה אם נאמר שפנחס הוא אליהו, א"כ וודאי שכהן הוא, ומה שקבר את רבי עקיבא אין זה אלא משום שקברי צדיקים אינם מטמאים, כפי שהוכחנו ממה שהתעסק משה בעצמות יוסף.

ועתה מבוארים היטב דברי המדרש פליאה, הרוצה לידע שפנחה הוא אליהו, ולא לתמוה איך התעסק בקבורת רבי עקיבא, יראה מ"אלה הדברים", וכפי האלשיך הק' שלא הזכיר בתוכחתו דברים שהוא עצמו לקה בהם, וא"כ איך הזכיר את מעשה זמרי והלא יטענו שאף הוא נתעצל ולא הרג את זמרי, ובהכרח לומר שלא חטא בזה משום שהי' כהן, וא"כ קשה איך לקח את עצמות יוסף, אלא וודאי שקברי צדיקים אינם מטמאים, ומד"ט אנו יכולים לומר שפנחס זה אליהו והיה כהן, ולא תיקשי איך קבר את רבי עקיבא, מפני שקברי צדיקים אינם מטמאים. (חוש המשולש)

☆

וחצירות ודי זהב. ופרש"י וחצירות במחלקותו של קרח ודי זהב הוכיחן על העגל שעשו בשביל רוב זהב שהיה להם וכי' והקשו

עניינים נפלאים, בסוגיות ובפלאפולים, שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים

ודרשת והקרת

בענין נמצא קרוב או פסול בדיינים

שמוע בין אחיכם ושפטתם צדק (דברים טז א)

בשטר הנפק (שביד מוציאים שפלוני בא לפניו וקיבלנו עדותו), והתם הוי עליהו גם תורת עדות שמעידים שנתקיים השטר או שקיבלו איזה עדות ונותנין על זה גביית עדות, א"כ יש עליהן תורת עדות נמי, דהא לא ידעינן שנתקבל העדות או שנתקיים השטר רק על פי הדיינים, ע"כ יש להם גם תורת עדות ואם נמצא אחד מהם קרוב או פסול נתבטל כל הענין, אבל היכא דיושבים על משפט לעשות איזה דין, בזה לא שייך דינא דנמצא אחד מהן קרוב או פסול, וא"כ אין שום ראייה מדברי המרדכי ואכתי אפשר לומר בבירור שבדיינים אין הדין דנמצא קרוב או פסול, עיי"ש.

☆

ובעצם ראיית הקצות החושן מדברי הגמ' בריש סנהדרין, כן הקשה השער המשפט (חורמ סי' ג) דאי מי שלא בגדר גמיר וסביר אינו נקרא דיון, א"כ לא מהניא מה דתיקנו שצריך ג' דיינים, ותיריך על פי דברי החידושי הר"ן (שם) שמבאר דכוונת הגמ' הוא דכיוון שעשו תקנה שיהיו שלשה דיינים נצבים בעדת אל, ואי אפשר שחד מינייהו לא יהיה גמיר וסביר, א"כ אותו גמיר וסביר לא יכנס לדון דינו עם יושבי קרנות, וממילא אודו ליה חששא דיושבי קרנות, עב"ד הר"ן בחי'.

ולפי זה לא קשה מידי דהרי אין הכוונה שכיון שאחד מהם גמיר וסביר די בזה ויכול לישב ביחד עם יושבי קרנות, אלא אדרבה כיון שהוא גמיר וסביר לא ישב עמהם ולא ילך בעצותיהם, וא"כ אין שום ראייה לדברי הקצות החושן, כיון דבאמת לא ישב עם פסולים בעת שידין.

☆

ובחידושי ר' מאיר שמחה הכהן (סנהדרין ג) ג"כ הקשה קושיא הנ"ל, ותיריך דהתורה רוחה לה בזה דכיון שבחד סגיא נמצא דאותו חידד שהוא בגדר גמיר וסביר די בזה כדי לדון, א"כ ליכא צירוף ולכך אינו פוסל, עיי"ש בדבריו.

וכיון כעין לדבריו בקהילת יעקב (סנהדרין סי' ב), שמבאר בהרחבה שאין דברי הקצוה"ח שום ראייה לנידון דידן, דיש לומר שיושבי קרנות אין עליהם שם דיון כלל ולא נקרא דיון פסול, ובכהאי גוונא הרי גם בעדים לא נפסלים, וכמו שכתב הראב"ד דבעל דין אין לו שום עד כלל, וכן הנתיבות דגם אשה וקטן אינם פוסלים עם השאר מהאי טעמא, והכי נמי יושבי קרנות כיון שאינם יודעים בטוב ענין דין.

הנה בין דיני עדות הרבים והמסתעפים לכמה וכמה דיינים, ידוע הדין דאם נמצא בין העדים קרוב או פסול דכל העדות פסולה.

והמשנה למלך (בפ"ז מהל' עדות ה"ה בהגיה) העלה נידון גדול שנטושה בין הפוסקים, אם גם בדיינים איכא האי דינא דנמצא קרוב או פסול אי כל הדיינים פסלין לדון דין זה מדוקשו דיינים לעדות, או דילמא דייקא בעדים נאמר דין זה משא"כ בדיינים,

ומביא כמה שיטות בזה, הריב"ש (בתשו' סי' תי"ג) כתב כל שהיו שלשה דיינים כשרים ואח"כ נצטרף עמהם קרוב לדון כשרים, ששני קרובים מונים להם אחד נמצא שיש שלשה דיינים כשרים.

וכן הביא התומים דעת הרי"ף דבדיינין שנמצא א' מהן קרוב או פסול אין נפסלין.

אמנם שיטת השו"ת מהרח"ש דגם בדיינים הדין דנמצא קרוב נפסלו כולם וכדין עדים, ובספר דברי גאונים (כלל כ"ג סי' ט"ז) בשם תשובות הרשב"א סבר דכיון דמקצת בי"ד נפסלו כל הבי"ד פסול, וכן סבר המרדכי בקידושין (סי' תרס"ט) שכולן נפסלו.

☆

הקצות החושן (בסי' ל"ו אות ה) מביא דברי המשנה למלך בשם המהרח"ש דכולן נפסלו אפי' אם היה שם חמשה דיינים, וכתב שנראה דאינם נפסלים, ומביא ראייה מריש פ"ק דסנהדרין (ג). דאמר' בגמ' דבר תורה בחד דיון סגי, ומאי טעמא בשלשה משום יושבי קרנות, ומקשינן אי הכי בתלתא נמי נחוש ליושבי קרנות, ומשני בתלתא אי אפשר דלית ביה חד דגמיר וסביר, עב"ד הגמ'.

ואי נימא דאם נמצא קרוב או פסול כולן נפסלים, א"כ מאי הועילו חכמים בתקנתם, נהי דחד גמיר וסביר מ"מ הרי כיון שנצטרף מעתה עם הפסולים (דהיינו יושבי קרנות, דהרי כל מי דלא גמיר וסביר אינו דין כלל, כמ"ש הבעל המאור בסנהדרין, דאינו דיון כלל אפי' אם לא טעה בפסקו אין דינו דין ואשריה מיקרי) א"כ מאי מהניא דיהיה שלשה דיינים חוד מינייהו גמיר וסביר, אלא על כרחך מוכרח לומר דלגבי דיינים לא אמרינן נמצא אחד מהם קרוב או פסול שכולם נפסלים.

וממשך הקצוה"ח ומה שהביאו ראייה מדברי המרדכי שכתב בקידושין שכולן נפסלים, זה אינו דהמרדכי איירי שם

ואי נימא כד' הסוברים דגם בבי"ד אם נמצא אחד מהן קרוב או פסול דכולם נפסלים, א"כ טפי הוי ליה למימר דמשום הכי הוי להו נוגעים כיון שאחד מהם נמצא קרוב ופסול וכל הקיום נפסל, אלא עכ"ח כשיטת הקצות דאין בדיינים דין זה, עכ"ח החכם הנ"ל.

אמנם בספר הנ"ל מעיר דלפי מה שהעלנו לעיל ד' הרי"ף שאם הם לא ידעו בפסלותם של הפסול מקודם שישבו לדון, וודאי שאין הם נפסלים, א"כ אין שום ראייה מזה שרש"י לא כתב טעם זה, דהרי באמת כאן אינם נפסלים כיון שלא ידעו מקודם בפסלותו, וא"כ אכתי אפ"ל דגם בדיינים שייכא האי דינא דנמצא אחד מהם קרוב או פסול שכולן נפסלין.

ועוד דשם לא צריכים להגיע כלל להדין של נמצא אחד מהם קרוב או פסול, כיון דשם בגמ' מדובר בקיום שטרות, וקיום שטרות הרי דייקא בשלשה, וע"כ אם נמצא אחד מהם קרוב או פסול אין כאן רק שנים וממילא אין הקיום קיים.

☆

ובשו"ת חתן סופר (סי' פ"ח) הקשה אחד לדעת לשיטת הראשונים דגם בדיינים נמצא הדין דאחד קרוב או פסול כולם נפסלים, מגמ' מפורשת בסנהדרין (לו). דאיתא אב ובנו רב ותלמידו אין מונין להם אלא אחד, דהיינו דאין נחשבים כשני דיינים אלא כדיין אחד, ולכאורה מכאן ראייה הותכת דאין נפסלין אם נמצאו קרובים או פסולים אלא שאין נמנים כשנים.

אמנם בס' הנ"ל כ' דאין משם ראייה דאישתמיטתיה ד' הרמב"ם (פ"א מהל' סנהדרין ה"ח) דכתב וז"ל: זה שאנו מונין האב עם הבן בין באחד בין בשנים, כגון שהיה אחד מהם בסנהדרין והשני היה מן התלמידים שאמר יש לי ללמד זכות או חובה, שומעין דבריו ונושאים ונותנים עמו ונמנין עמו, ובשעת גמר הדין אין גומרים את הדין על פי קרובים שהדיינים הקרובים פסולים לדון.

ואזיל בזה לשיטתו (בפס"ז מהל' עדות) שכתב: לפיכך אין סומכין בסנהדרין שנים הקרובים זה לזה וכנ"ל, ולפי"ז אין כלל מקום להקשות קושיא דאד"צ לגבי פסק דין אין סומכין עליהם כלל.

ועוד יותר נראה דאין כאן צירוף כלל, דהרי דומה שאם שני עדים באים להעיד, ויש עוד פסול שלא ראה המעשה, אלא שאומר שהשערות הוא שהאמת טמונה בדברי ראובן, הרי בכהאי גוונא לא יעלה על הדעת שנאמר שנמצא בהם קרוב ופסול, ובוודאי אינו פוסל העדים דאינו מעיד עמהם אלא מגיד הרהורי לבו פטופטי דברים.

והכי נמי הני יושבי קרנות לא נצטרפו לדון דין תורה שהרי אינם יודעים מה כתיב בה, ולא נצטרפו להגיד אלא העולה על רוחם, ואין כאן צירוף כלל וע"כ לא נפסל כל העדות.

☆

ובקנין תורה (סי' א' אות ד') מביא דברי הקצות, ומעיר עליו דאפשר דאינו ראייה כ"כ, דהרי הדין הוא דאם נמצאו קרוב או פסול בין העדים הכשרים, והכשרים לא ידעו בפסלותם של הפסולים, דאז לא אמרי' דבטלה כולה והם כשרים להעיד, וכן הוא דעת הרי"ף המובא בשו"ע כדיעה הראשונה, והש"ך העלה דכן נקטינן להלכה.

א"כ בהנך שלשה שבאמת אין אנו יודעים מיהו בגדר גמיר וסביר ומי הם היושבי קרנות הפסולים להעיד, רק שכן שיערו חז"ל דבשלשה מישראל אי אפשר שלא יהיה ביניהם אחד שהוא גמיר וסביר, ויתכן ג"כ שכולם ברורים במשנתם וראויים לדון, א"כ אי אפשר לפסול אף אחד מהם מפני שהוא הצטרף עם שנים אחרים שהם יושבי קרנות כיון שאינם מכירים וממילא יש לו הדין כמי שאינו מכיר בפסלותם שכשרים להעיד וה"ה כאן יהיו כשרים לדון.

וא"כ אפשר דאין הכי נמי אם הכירו מקודם בפסלות חבירו לדון אה"נ דגם הוא יפסל, כמו בעדים שאם הכירו מקודם שאחד מהם קרוב או פסול, דלכו"ע נפסלים, וא"כ אין שום ראייה מד' הגמ' הנ"ל, עיי"ש.

☆

ועוד מביא בספר הנ"ל הערה בשם חכם אחד, מדברי הגמ' בכתובות (כ"א) דאמרי' התם שלשה שישבו לקיים את השטר וקרא ערעור על אחד מהם, עד שלא חתמו מעידין עליו חותם, משחתמו אין מעידין עליו חותם, ופירש"י דמשחתמו הוו להו נוגעין בעדות דנגאי להם שישבו עם פסול בבי"ד, עכ"ד.

חלק מהוצאות הגליון נתגדב על ידי

ואחיו ידידינו הרבני הנגיד הנכבד והנעלה

מוה"ר **אברהם יודא ראזענבערג** ה"ו
מנכבדי קהילתינו הק' וויליאמסבורג יע"א

ידידינו הרבני הנגיד הנכבד והמפואר

מוה"ר **יצחק ראזענבערג** ה"ו
ס. ראה"ק דקהל יטב לב ד'סאטמאר

לעילוי נשמת אביהם

הרה"ח ר' צבי בן הרה"ח ר' יצחק ז"ל

נלב"ע תשעה באב תשנ"ה לפ"ק
ת. נ. צ. ב. ה.

עולת החודש

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתנו לכבוד
הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים וכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק',
ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאיו ע"ד המסורה לנו מברבותה"ק על סהרת הקודש

חודש אב

מו"ה יואל ווייס הי"ד

המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

מוה"ר יואל לעבאוויטש הי"ד

המלמד: הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

מו"ה הערש שווארטץ הי"ד

המלמדים: הר"ר יואל וויינבערגער שליט"א
והר"ר שמואל שאול גרינוואלד שליט"א

מו"ה משה גרין הי"ד

המלמד: הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

מו"ה דוד מרדכי איידליס הי"ד

המלמד: הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

מוה"ר הלל מנשה מארמארשטיין הי"ד

המלמדים: הר"ר יואל גרינוואלד שליט"א
והר"ר שמעון יואל בראך שליט"א

מו"ה משה פאלקאוויטש הי"ד

המלמד: הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

מו"ה אברהם ישראל

הערשקאוויטש הי"ד

המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

מו"ה עזריאל עמרם שווארטץ הי"ד

המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א

מו"ה דוד יודא גאלדבערגער הי"ד

המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

מו"ה ליפא גראס הי"ד

המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

מו"ה זלמן עפשטיין הי"ד

המלמדים: הר"ר מרדכי מנחם שווארץ שליט"א
והר"ר עזרא בנעט שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם
לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

החודש הזה לכם, לכם לכל צרכיכם, עליכם ועל בניכם,
וישלה ברכה ה' אלקיכם, להשפיע מעין הברכה כפעולתכם,
הון ואושר בביתכם, תענוג ונחת כל ימי חייכם, ועומדת לעד צדקתכם.

מפעל החזקת מלמד
שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

פניני התורה

פנינים והידושים בגמרא מס' מכות
הנלמד במסגרת חבורת "סודי התורה"

מ"נ ע"י אחד המגי"ש שליט"א

תשעה באב היו מתענים גם בזמן בית שני

כשימות ר' יהודה בן טבאי יעמוד עמו ההרוג בדין בבית דין של מעלה, ועל כן לא ימחה יותר כיון שכבר עמד עמו בדין, אי נמי פיוסי פייסה יכול להיות שר' יהודה בן טבאי יצליח לפייסו בעולם העליון עד שימחול לו, ועל כן הפסיק את מחאתו, ואם כן אין ראה מהפסקת הקול שהוא קולו של ר' יהודה בן טבאי, עכ"ד הגמ'.
בית השני לא היתה גאולה שלימה

וכתבו התוס' (ר"ה אראה) שהכוונה בזה שלא אראה בנחמת ציון. וביאר במהרש"א (ר"ה אראה) שאף על פי שרבי יהודה היה בזמן בית מקדש שני מכל מקום שייד לומר אראה בנחמה של בנין בית ראשון, שהרי בנין בית השני לא היתה גאולה שלימה, שהרי לא הורה להם מלכות בית דוד, ועוד שהרי נחסר חמשה דברים כמבואר ביומא (ה' כ) וביעב"ץ (ר"ה תה"ה אראה) כתב שאע"פ שהבית שני היה בנוי מכל מקום היו יודעים שהוא עתיד להתחרב כמו שטבואר בבבאי. ועוד שבבית שני לא היה גאולה שלימה ועדיין היו נתונים במלחמה ובכיבושים תחת האומות, והיו מצפים לבנין בית השלישי שיבנה.

תשעה באב היו מתענים גם בזמן בית שני

ויש לציין מה שכתב הרמב"ם בפירושו המשוניות (פ"ק ד"ה) שצום תשעה באב היו מתענים גם בזמן בית שני, וכ"כ בשו"ת הלכות קטנות (ח"ב סט"ו ק"ט).
אמנם החיד"א במחזיק ברכה (א"ח סט"ו תק"ע את ב') מביא בשם התשב"ץ דמסיק שהוא טעות סופר ברמב"ם, וכן נקט עיי"ש.
ועי' בשו"ת חתם סופר (א"ח סט"ו ק"ה) שכתב דמוכח ביוסיפון דבסוף ימי בית שני משגל סנהדרין והודם לזה כבר התענו כל ד' הצומות, וכי גזירת תענית תשעה באב היה עוד יותר מארבעים שנה קודם החורבן עיי"ש.

בגמ' (מכות 61) תניא, אמר רבי יהודה בן טבאי אראה בנחמה, כלומר לא אראה בנחמת ציון וירושלים, אם לא הרגתי עד זומם, א' שהעיד יחד עם עד נוסף, על אדם אחד שעבר עבירה שחייבים עליהם מיתה, ודנוהו למיתה על פי שנים עדים אלו, וקודם ההריגה הוזהר רק עד א', להוציא מלבן של צדוקים שהיו אומרים, אין העדים זוממין נהרגין עד שיהרג הנדון שהרג את העד אפילו שעדיין לא הומת הנידון, כדי להראות שאין הלכה כדברי הצדוקים, אמר לו שמעון בן שטח אראה בנחמה אם לא שפכת דם נקי ששפך דמו של אדם שאינו חייב מיתה, שהרי אמרו חכמים אין עדים זוממין נהרגין עד שיוזמו שניהם ואין לוקין עד שיוזמו שניהם, אבל אם הוזהר רק א' מהעדים, אותו העד פטור מעונש ההזמה, נמצא שר' יהודה בן טבאי הרג אותו העד שלא כדין, מיד קבל עליו רבי יהודה בן טבאי שאינו מורה הוראה אלא לפני שמעון בן שטח, כדי שאם יטעה שוב יעמידו שמעון בן שטח על טעותו, וכל ימיו של רבי יהודה בן טבאי היה משתטח על קברו של אותו העד לבקש ממנו מחילה על שהרגו שלא כדין, והיה קולו נשמע ואנשי המקום שמעו את קול ולא ידעו של מי הקול וכסבורין העם לומר קולו של הרוג שנשמע קולו של ההרוג שמוחה על שהרגוהו שלא כדין אמר להן רבי יהודה בן טבאי קולי שלי הוא שאני מנסה לפייס אותו, תדעו למחר הוא מת, הוכיח להם שזה קולו כי לאחר זמן כשאמות אין קולו נשמע ומאז שוב לא תשמעו יותר הקול הזה, אמר ליה רב אחא בריה דרבא לרב אשי לכאורה אין זה ראייה שהקול הוא קולו של ר' יהודה בן טבאי, דילמא בדינא קם בהדיה, שמא הקול הוא של ההרוג, אבל לאחר זמן

קחו ברכה אל תוך בתיכם

נעמט אריין אין שטוב
דעם הייליגן רבי מאיר בעל הנס פושקע
פון כולל עצי חיים ד'סאטמאר בני ברק צדקת רבי מאיר בעל הנס
רופט: 917-880-2712

קיצור דינים, מבסקי הראשונים והאחרונים, עם תוספת ביאורים וטעמים שונים

הוקים להורותם

דינים הנוהגים בשבוע שחל בו תשעה באב

נערך ונסדר ע"י הרב יהואל מיכל אברהם פרידמאן שליט"א

יין הבדלה

בשתיית יין של הבדלה, במקום שיש שם קטן נותנים לקטן לשתותו, וגיל הקטן צריך להיות מבן שש שנים [שהוא קטן שהגיע לחינוך] עד קטן שהוא כבן ט' שנים [שהוא קטן שאינו יודע להתאבל על החורבן]. ובמקום דליכא קטן מותר בעצמו לשתות יין הבדלה. (רמ"א סי' תקנ"א ו' ואחרונים).

ומנהג הרבה יראים ושלמיים לשתות בעצמם היין של הבדלה, ואף היכא שמצויים קטנים, וכן נהג רביה"ק זי"ע, (מובא בזמירות דברי, ובס' לקט יושר שכן נהג בעל תרומת הדשן ועוד).

סעודת מלוה דמלכה

בענין אכילת בשר ושתיית יין בסעודת מלוה דמלכה, יש שכתבו שהנוהגים תמיד בכל מוצאי שבת לאכול בשר בסעודה זו מותרים אף בשבוע זו לאכול בשר (עי' אורחות חיים ספינקא בשם אחרונים ועוד). ויש שהחמירו אף באופן כזה שלא לאכול בשר, (לקוטי מהר"ח בשם הישמח משה שהיה נוהג בכל מוצ"ש לשתות יין בסעודת מלוה מלכה ובמוצ"ש חזון לא שתה).

סעודה המפסקת

נוהגים לאכול ביצים קשים שהם מאכל אבלים (רמ"א סי' תקנ"ב סעי' ה').

אסור לאכול שני תבשילים בסעודה המפסקת, וכיון שאוכלים ביצים שהוא מין תבשיל שוב לא יאכל תבשיל אחר באותה סעודה.

נוהגין לישוב ע"ג הקרקע בסעודה זו (או לפחות בפחות מג' טפחים כמו ביום התענית), ואין צריכים לחלוץ המנועלים.

ואין יושבין שלשה אנשים ביחד בסעודה זו כדי שלא יתחייבו בזימון, ובדיעבד אף אם ישבו ג' לא יזמנו דלא חשוב קביעות (סעי' ח' ומשנ"ב שם).

זמן הסעודה

בענין זמן סעודה המפסקת כמה מנהגים יש בזה, יש הנוהגים לאכול סעודה קבועה קודם מנחה ולאחר מנחה אוכלים סעודה המפסקת (מנהג זו מובא ברמ"א).

ויש האוכלים כל הסעודה רק לאחר תפילת מנחה. (משנ"ב בשם אחרונים, דאם אוכל עיקר סעודתו לפני מנחה, נמצא דסעודתו שלאחר מנחה אינה אלא כעין סעודת ארעי, דהרי הוא כבר אינו רעב וצמא כלל).

ובמשנ"ב כתב בשם הא"ר דאף הנוהגים לעשות ב' סעודות כנ"ל, על כל פנים יראה כל אדם שלא ישביע עצמו יותר מדאי, והחכם עיניו בראשו כדי שיוכל לאכול אחר המנחה סעודה המפסקת שלא יהא כאכילה גסה.

אמירת הקינות

בשעת אמירת האיכה והקינות אסור לספר דבר, ולצאת לחוץ כדי שלא יפסיק לבו מן האבילות (סי' תקנ"ט ס"ה).

רחיצה

אין לרחוץ הגוף בין במים חמים ובין בצוננים, ואפילו להושיט אצבעו במים אסור, ואם נתלכלכו ידיו וכדו' מותר לרחוץ כפי הצורך בכדי להעביר הלכלוך.

שאילת שלום

אין שאילת שלום לחבירו בתשעה באב, וה"ה לומר לחבירו צפרא טבא אסור.

ולאותם שאינם יודעים ונותנים שלום משיבים להם בשפה רפה ובכובד ראש (סי' תקנ"ד סעי' כ') ובספר כף החיים כתב דאם יודע שהלה לא יתבייש ממנו כשיאמר לו דההלכה היא שאסור לומר שלום, מוטב שיודיע לו שהיום אסור ליתן שלום, ואם הוא מסופק בזה דאפשר שההוא יתבייש בזה שאומר לו, אזי ישיב לו בשפה רפה.

ברכת "שעשה לי כל צרכי"

בענין ברכת "שעשה לי כל צרכי" כתב במשנה ברורה דאף שבתשעה באב נאסר נעילת הסנדל, מ"מ הסכימו האחרונים שיכול לבדוק ברכה זו (שם בשם לבוש א"ר ופמ"ג).

אולם בשם האר"י הק' מובא דאין מברכים בשחרית ברכת שעשה לי כל צרכי, ובמוצאי התענית כשנועלין המנועלים אזי מברכים, (ומובא דכן נהגו הגר"א

דאין אמירתם בגדר תלמוד תורה, אלא כסדר תפילה וקבלת עול מלכות שמים. וכ"ז דלא כדכתב במשנ"ב שלא לאומרם).

בתפילת מנחה משלימין מה שדילגו בתפילת שחרית דהיינו שיר של יום ואין כאלוקינו ופיטום הקטורת, ולפי הנדפס בסידורים אומרם אותם אחרי תפילת מנחה. אך מפשטות לשון הפוסקים משמע דאומרם אותם לפני התפילה (עי' בסידור היעב"ץ, דרך החיים, קיצור ש"ע, שכתבו בסדר תפילת המנחה שמשלימין מה שדלגו בתפילת שחרית ואח"כ סדר תפילת המנחה.

ובס' מקדש ישראל הביא בשם חכם אחד להעיר על מה שנדפס בסידורים, דלא שייך לומר שיר של יום אחרי תפילת מנחה דהרי כתב המג"א (סי' קל"ח ס"ק ד') דלא אמרו הלויים שירה אחרי הקרבת תמיד של בין הערבים, וא"כ אינו מן הנכון לומר שיר של יום אחרי תפילת מנחה).

קידוש לבנה

המנהג לקדש הלבנה במוצאי תשעה באב, (בה"ט סי' תקנ"א סק"ה ועוד אחרונים), וצריך לטעום דבר מה, וללבוש המגעלים קודם שיקדש הלבנה (משנ"ב סי' תכ"ו בשם אחרונים, ורק באם לא יהא לו מנין אח"כ, אם יטעום מוטב שיקדש בציבור). ואנשי מעשה נוהגים לילך לטבול במקוה קודם קידוש הלבנה, משום דבקיודש לבנה יש בה משום קבלת פני השכינה, ובבוקר לא טבול.

רחיצה וכיבוס במוצאי התענית בשנה זו

כשחל תשעה באב ביום ה' כבשנה זו, שאז יום עשירי הוא ערב שבת התירו לכבס ולרחוץ ולהסתפר לכבוד שבת כבר ממוצאי התענית [אף דבכל השנים אסורים כל הנ"ל עד יום י' באב בחצות, דאז נשרף רובו של ההיכל, בערב שבת התירו לכבוד שבת]. (משנ"ב סי' תקנ"ח סק"ג, ומסתימת דבריו משמע דמותר כבר בליל י' וכן כתבו אחרוני זמנינו).

ומותר כבר לכבס הכל אף מה שאינו צריך לשבת (מבית לוי), וכל אלו מותרים דוקא כשצריך להם לכבוד שבת, כגון כיבוס שצריך בגדים לכבוד שבת. אבל רחיצה דבדרך כלל רוחצים שוב בערב שבת אסור להתרחץ במוצאי התענית.

ולגבי להסתפר אף דמותר מעיקר הדין לכבוד שבת, כתב בא"א (בוטשאטט) דמדת חסידות נכון להמתין עד אחר חצות כבשאר שנים (ובמקום צורך יש מקום להקל דמשלשון המשנה ברורה משמע דכבר מותר בלילה וכ"כ היעב"ץ דכבר מותר הכל בלילה, אולם מסתבר דזהו דווקא כשזה לכבוד שבת).

אכילת בשר ושתיית יין אסורים עד חצות כבשאר שנים (ערוה"ש, ובס' אורחות חיים הביא בשם ש"ת מור ואהלות עפ"י קבלה מהרה"ק הקדושת לוי ז"ע שמותר בשנה זו אף בבשר ויין).

והחז"א). וכן נהג רבינו ז"ע שהיה מברך במוצאי התענית (מובא במחזור דברי יוה"כ, ובס' מרא דשמעתתא הביא בשם כ"ק אדמ"ר מת"א זצ"ל ששאל את רביה"ק ז"ע בזה, והשיב לו שהוא נוהג לברך בלילה, ושם הביאו מה שמובא בדברי יואל (פי' ויקהל) לחלק בין יוה"כ ו"ב דאין מברכין לאבל דמברך, דבאבל מברך כיון שכללות העולם הולכים במגעלים ע"כ הוא מודה להש"ת על הטובה שהשפיע לעולם, משא"כ ביוה"כ ות"ב דכולי עלמא אסורין בניילת הסנדל אין לברך).

חולה וכדו' בתשעה באב

מי שהותר להם לאכול בתשעה באב [חולה, מעוברת, יולדת וכדו' שהתירו להם לאכול עפ"י שאלת חכם] - מותר להם לאכול כדרכם כפי הצורך ואינם צריכים לאכול פחות פחות מכשיעור (כן הוא ההוראה ע"י ש"ת שבה"ל ח"ד סי' נ"ו וכן בעוד פוסקים, והאחרונים מיישבים דברי הביאולה"ל (סי' תקנ"ד ס"ו) דכתב לאכול פחות מכשיעור, דשם מיירי בענין שחששו שאם לא היו נוהרים בשיעורים היה נעקר התענית לגמרי, וגם שם לא היו עדיין חולים ממש, ולמי שמשפיק בשתייה לחוד נכון שלא יאכל ורק ישתה, ש"ת חת"ס סי' קנ"ז)

המותרים לאכול בתשעה באב יאמרו "נחם" בברכת המזון בברכת בונה ירושלים (רמ"א סי' תקנ"ז וכ"מ פשטות המשנ"ב ועוד אחרונים) ואם לא אמרו אינו חוזר (משנ"ב שם).

תיקון צורכי הבית

נהגו להחמיר שלא לעשות כל מלאכה עד חצות היום, (סי' תקנ"ד סעי' כ"ב, בכדי שיהא יושב ושומם באבילות על ירושלים ולהתאונן בנהי וקנינות ולא בדברים אחרים המשמחים ומסיחים מן האבילות, לבוש).

וכמו כן אין להכין צורכי סעודה עד חצות (סעי' תקנ"ט סעי' י'), ואין עושים שאר צורכי הבית והדחת כלים וכדו' לפני חצות (אורחות חיים בשם ש"ת שמלת בנימין).

נשים המבשלות וצריכות לרחוץ התבשילין (כגון הבשר) או להדיח הכלים מותרות בזה. אף דממילא רוחצות גם ידיהם. אמנם נכון שירחצו במים צוננים ולא במים חמים (פמ"ג אוסר בחמים, ובכה"ח הקיל בחמים כשצריכה לכך).

טלית ותפילין במנחה

הטלית ותפילין מניחים בעת תפילת מנחה, (ובשחרית אין מניחים עפ"י המדרש שהקב"ה קרע טליתו והשליך משמים ארץ זו תפילין ובמנחה דמניחים הטעם בזה או משום דלעת ערב הציתו האש במקדש ונתכפרו העוונות או בכדי להראות נחמה בו ביום). והרגילים להניח תפילין דרבינו תם בכל השנה מניחים גם בתשעה באב.

ונוהגים ג"כ לקרות הפרשות קדש והיה כי יביאך, וקר"ש עם התפילין (את חיים ושולם מונקאטש, ועוד אחרונים,

**תולדותיהם של צדיקים ומעשייהם הטובים
של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים**

הילולא רצדיקיא

**הגה"ק רבי בניציון בן הרה"ק רבי שלמה זי"ע מבאבוב
בעל "קדושת ציון" יומא דהילולא ד' מנחם אב (תש"א)**

הגה"ק רבי בניציון מבאבוב זי"ע נולד בשנת תרל"ד לאביו הרה"ק ר' שלמה מבאבוב (בהרה"ק ר' מאיר נתן בן מרן הק' מצאנז זי"ע) ולאמו הצדקנית בת הרה"ק ר' יהושע מקאמינקא, כבר בהיותו קטן ניכרו עליו סימני גדלות וחכמה ופקחות, ומסופר דבהיותו כבן שנתיים לקחו זקינו הק' מצאנז על ברכיו ואמרו על התינוק הרך דהוא "חכם מחוכים", כשהגיע לעול המצוות לקחו אביו להניח תפילין אצל זקינו הרה"ק ר' יהושע מקאמינקא זי"ע, ועל אם הדרך נכנסו לבעלזא להרה"ק ר' יהושע זי"ע, והרה"ק בעלזו שמח לקראתם וצויה שיכינו לכבודם סעודה גדולה וגם יעשו פשטיא "קוגל", כי הרה"ק מהר"ש הוא ת"ח אמיתי והוא בכחנית שבת וע"כ יכינו לכבודו מאכלי שבת, בסוף הסעודה פנה הרה"ק מבעלזא אל נער הבר מצוה ואמר לו דאביו הק' השר שלום כיבד לאהובי נפשו שישירו בסעודה "שיר למעלות" ע"כ הוא מכבד אותו לשיר שיר למעלות, והנער עשה רצון הרה"ק מבעלזא והתחיל לשיר בקולו הערב את ניגונו הידוע על שיר למעלות אשא עיני.

בהגיעו לפרק האיש מקדש לקחו הרה"ק ר' שלום אליעזר מראצפערט זי"ע לחתן לבתו הצדקנית ח' פראדל ע"ה, ואמר עליו חתנו של הרה"ק רש"א הרה"ק ר' מרדכי דוב מהארנסטייפל זי"ע כי לאו בכל יומא איתרחיש דאומדמן מופלא ומופלג כר' בניציון, לאחר נישואיו חזר לבית אביו שכיחן אז ברבנות בעיר וויזניצא ושימש הוא כראש הישיבה שם, וכשעבר אביו לגור בבאבוב נתמנה להיות שם רב הצעיר.

לאחר פטירת אביו הק' בשנת תרס"ה מילא מקום אביו לאב"ד בעיר באבוב וזהו אחריו אלפים לקבל ממנו עצה ותושיה, בשנת תרצ"ב עבר לגור בעיר טשעבין מטעם הכמוס אתו, ובעיר באבוב מנה בנו רבי שלמה שיהי' רב הצעיר וראש ישיבה, בשנת תרצ"ט כשהתגברה הצרות והגרמניים ימ"ש גירשו את כל היהודים אורחי פולין מארץ גרמני' לעיר זבאנשין העומדת על גבול פולין ונשארו מבלי גג מעל ראשיהם, כתב הרה"ק מבאבוב מכתב קודש תוכו רצוף אהבה דברי חיזוק באמונה ובסתחון לנחם את עם ישראל ולחזק ברכיים כושלות.

בחדש אלול תרצ"ט הוכרח ליקח מקל הנידודים בידו וברח לעיר לעמבערג, והי' ניכר עליו דבר מופלא כי הי' מוכרח לברוח בעצם יום שב"ק ווי"ט, וכשעצר להתפלל תפילת שב"ק ולאכול הסעודה כשלבש השטריימל קרן אור פניו בלהב אש, ואח"כ כשהוכרחו להמשיך בנסיעתם מפני סכנת חיל הגרמנים ימ"ש המתקרבים כשפשט בגדי שב"ק ולבש בגדי חול נתחווירו פניו הק'.

בערש"ק ר"ח אב שנת תש"א פרצו הגרמנים ימ"ש לעיר לעמבערג, והתחילו לעצור יהודים באכזריות או תפסו גם הקדושת ציון שלשת חתניו, הרה"ק הי' כבר לבוש עם השטריימל והטלית על כתפיו מוכן לתפילת מנחה, והרצוחים הכוהו על ראשו והפילו כובעו על ראשו, הרה"ק לא הלך מהם והלאה בגילוי ראש רק גחן והרים את כובעו, והרשעים התעללו בו והכוהו מכות אכזריות, וביום ד' אב הוציאוהו ממאסרו והוליכוהו מחוץ לעיר לעמבערג להיער ושם נהרג על קידוש שמו ית' עם שלשת חתניו ובנו הבחור המופלג משה אהרן ה' ינקום דמם לעינינו במהרה.

עבודתו הק'

גדול היה כוחו בתפילה אשר שפך לב כמים נוכח פני ה', וכשהיה עוד אברך הי' בא לביהמ"ד לשמוע קדיש וקדושה וברכו ואח"כ הי' מתפלל בחדרו שעות ארוכות, ופעם קבל הרה"ג ר' בצלאל בערנשטיין ז"ל דומ"ץ בירושת"ו לפני אביו הק' מהר"ש מדוע הוא מניח לבנו שיתפלל ביחידות, אמר לו הרה"ק ר' שלמה שיבוא לראות את בנו איך הוא מתפלל, והלכו לחדרו ושמעו מאחורי הדלת קול נגינה מתוקה בהשתפכות הנפש, וכה עמדו זמן רב והקשיבו לתפילתו,

ואח"כ נענה אביו הק' המהר"ש ואמר בזה"ל: "דאס ער הוילט זיך אויס דאס הארץ פארן אייברשטן" ועל זה כיוון דוד המלך באמרו בתהלים "ולבי חלל בקרבי".

סגולה נפלאה נגזרה בניגוניו שמעוררים יראת שמים ושמחת הנפש, עובדא הוה שפעם הגיע לישיבה ע"י הדואר אמתחת גדולה מלאה ספרי מינות מכת המסיונרים ימ"ש, ושרפם בעצמו עם הניירות שהיו מעוטפים בהם כדי שלא ישאר בביתו מאומה מן החרם, והוסיף להזהיר על ענין זה כמו שהיה רגיל לדבר על לב הבחורים, להזהירם להשמר מקריאה

הרואה את הנולד

סיפר הגה"צ ר' צבי הירש מייזליש הרב מוויטצען שפעם התכונן לצאת לארצות מערב אירופה למטרת איסוף כספים לדבר נחוץ, בשבת שלפני נסיעתו שהה בבאבוב ובמוצאי שב"ק בהכנסו לברכת הפרידה עיכבו הרה"ק מבאבוב והחל מגלגל עמו בשיחה אודות המצאה וגילוי חלקי האטום שנתגלתה זה לא מכבר בעולם, בכשרון בלתי רגיל הרצה לפני איש שיחו על היסודות האטומיים, פרודותיהם וחלקיהם, מהלכם ותאוצתם, הדבר היה כמובן לפלא בעיני הרב מוויטצען, אך לא שאל דבר ונפרד ממנו לשלום, תחנתו הראשונה במסעו היתה בפראנקפורט, בהגיעו אליה סר לבית ראש הקהילה וביקש ממנו עזרה בהתרמת בני הקהילה לדבר מצוה נחוץ, הלה השיב לו כי הערב אין לו פנאי באשר הוא וחבריו ראשי הקהילה מוזמנים הערב להשתתף בזימפוזיון אודות המצאת האטום... בשמעו דבר זה הבין שלקראת שעה זו הכין אותו הרה"ק מבאבוב והביע משאלה להשתתף בסימפוזיון, לאחר כמה הפצרות והשתדלויות, כללו אותו בין המשתתפים, וכשהגיעה שעתו לומר את דברו, הרצה בפני הנוכחים, נאום רב תוכן שהקיף את מכלול נושאי האטום, כפי ששמע מהרה"ק מבאבוב, לאחר הופעתו המרשימה היתה מלאכתו קלה, והוא נחל הצלחה רבה באיסוף הכספים למטרה שלמענה בא לעיר.

בספרים חיצוניים, או לדבר ולהתווכח עם החפשיים מאיזה צד שיהי', כי כל באיה לא ישובו, ויתרחקו מן הרשעים הרוצים לצודד נפשות להעבירים על הדת רח"ל, שבוע שלאחריו חיבר ניגון חדש לשבת לתפילת ישמח משה במתנת חלקו, ואמר יען ראיתי שהרשעים רוצים להתגבר להשחית את כרם ה' צבאות, ושולחים ספרי מינות לשיביה, להכניס רוח נחש צפעוני בילדי ישראל, לכן זה לעומת זה הבה נחלץ חושים להתגבר בסיטרא הקדושה להזריח אור חדש של קדושת שבת על תלמי לבות התלמידים, חיברתי ניגון חדש על ישמח משה שיועיל להרחיץ וללבן את לבבות בני ישראל ולקרנם לאביהם שבשמים.

גלגול שלג

כל ימיו הי' מדוכא ביסורי הנפש מחמת החובות הגדולים בהוצאות הישיבה שהעמים על עצמו, וביקש הלוואות רבות בכל מקום, ובכל עת הי' מודאג ביעון ודאגה, אנה יקח לשלם מאות שטרי חוב בכל זמני הפרעון, הרבה פעמים התנצל בעת הילוכו בחדרו הנה והנה קודם התפילה, שהחובות מטרידים את מחשבתו בעת הכנת לבו קודם התפילה, אך אמר, מאיך גיסא הצער הזה התגבר עלי עוד יותר מן צער גלגול שלג, ומי יכול להגיע למדריגתו הרמה של זקני הק' מצאנז, שנהג לשרוף ידיו הק', ובכן אני יוצא ביסורי העניות והחובות במקום גלגול שלג ושריפת ידים, ותהי זאת הכנתי לתפילה, ואתחנן לפני ה' כמאמר דוד המלך ע"ה הטה ה' אונך ענני כי עני ואביון אני.

אף שהיו לו יסורים נפשיים מגודל החובות מהוצאת ישיבתו הק' הי' שש ושמח על זכויות להחיות עם רב ככותב במכתב וז"ל: הגם כי ת"ל ישמח לבי ותעלוזנה כליותי בבואי אל הקודש לביהמ"ד ובי"ה הבחורים יושבים כארוזים נטע ה' והקול קול יעקב מפרק הרים ומשבר סלעים, עד כי הוכרחת להעתיק משם שני מלמדים ותלמידיהם והושבתים בחדרי הראשון, כי לא יכלו לשבת יחדיו מפני הקול והרעש, אבל בהעלות על לבי ההוצאה העמוסה עלי תסמר שערות ראש..

כח הפועל בנפעל

הי' לוחם גדול נגד ההשכלה והצינות וכל הכתות למיניהם, ולא הרפה להזהיר את חסידיו שלא יהי' להם סיג ושיח עם הפורקי עול, גם לא להתווכח עמהם ובאחד מחתונות צאצאיו כתבו העיתונים בין הדברים דכל ה"טאוולען" היו בצבע אדום ולא בצבע כחול-לבן, ומסופר כי החזן הידוע יאסל'ע רוזנבלאט הגיע פעם לבאבוב ונתפעל מאוד מניגוניו הק' של הקדושת ציון, וכשחזר לאמערקיא הי' שולח להם מידי פעם כסף להחזקת הישיבה בבאבוב, פעם הרגיש הקדושת ציון שיש קצת רפיץן בהישיבה בהתמדת התורה וכו' ואחרי חקירות ודרישות נתוודע לו כי לאחרונה שלח החזן הנ"ל סכום גדול להישיבה והמעות הי' ממה ששילמו לו כשניגן לפני אנשים ונשים שישבו יחד בלי מחיצה, וכמובן שהחזן הנ"ל ביקש שיהי' שם מחיצה אבל המארגנים לא עשו את רצונן וציוה תיכף שלא ישתמשו עוד עם הכסף ושוב ממילא יתחזקו הבחורים לעלות בתורה ועבודת ה'

לוח ההילולא

ד' אב

- ❖ רבי מנחם עזריה מפאנו ב"ר צחק ברכיה (רמ"ע מפאנו) - ש"פ
- ❖ רבי בן ציון מבאבוב ב"ר שלמה - תש"ג

ה' אב

- ❖ רבינו יצחק לוריא אשכנזי ב"ר שלמה (הארי"ו) - שלי"ב

ז' אב

- ❖ רבי משה גרינוואלד מחוסט ב"ר עמרם (ערוגת הבושם) - תרע"ו
- ❖ רבי אלעזר מאושפיצין ב"ר יהושע מקאמינקא - תשי"ג

ח' אב

- ❖ רבי מנחם בראדי מקאלוב ב"ר אברהם (באר מנחם) - תרצ"ח

ט' אב

- ❖ רבי יעקב יצחק (החווה) מלובלין ב"ר אברהם אליעזר הלוי - תקע"ה

י' אב

- ❖ יששכר בן יעקב משבטי יזה - ב"א שי"ח
- ❖ רבי דון יצחק אברבנאל ב"ר יהודה (אברבנאל) - רס"ח

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

פנימי — עט — בלתי מוגה

מוציש"ק פרשת צו – שבת הגדול שנת תשס"ט לפ"ק

ביקור הגאון הגדול רבי יהושע כהן שליט"א

בבית כ"ק מרן רבינו שליט"א – בקרית יואל יע"א

יהודה הנשיא זאגט א זאך, האט ער מסתמא געהערט פון זיין רבי מובהק רבי יעקב בן קודשיי. לכאורה איז א פלא, לא די אז ס'שטייט נישט אין גאנץ ש"ס רבי יעקב בן קודשיי, אבער ס'איז דאך דא זיבן אנדערע רבי'ס פון רבינו הקדוש, פון וואו ווייסט דער ירושלמי אז פונקט נאר פון רבי יעקב בן קודשיי.

רבינו: רבי מאיר איז דאך אויך געווען פון זיינע רבי'ס.

הגר"י: רבי מאיר, רבי יהודה, רבי יוסי, רבי שמעון, רבי אלעזר, רבי יהושע בן קרחה, און רבי שמעון בן גמליאל זיין פאטער.

רבינו: יא, ס'איז דאך דא וואס האלטן אז הלכה כרבי אפי במקום אביו.²

הגר"י: אפשר קען זיין די גמרא זאגט אין עבודה זרה, אז יעדער תלמיד האט געהאט צוויי רבי'ס, ער האט געהאט א רבי אויף די מסורה וואס האט געלערנט מיט איהם כל התורה כולה, וואס אויף דעם שטייט אין גמרא (ע"ז יט) אז ס'דארף זיין איין רבי כי היכי דלא ליפלוג לישני (שלא יתחלקו הלשונות דהאי גרים שמעתא בהאי לישנא והאי גרים לה בלישנא אהרינא וחדא מילתא היא ומיהו תלמיד דגרים מתרווייהו משתבש בנירסיה משום דמכלכל לישני רש"י), און ער האט אויך געהאט א רבי אין

2

עיון בפסקי הרא"ש (פרק אלו מלחין) וז"ל: אע"ג דאביו היה רבו כדאייתא בפרק השוכר את הפועלים, מ"מ אה"כ נתחכם רבי יותר מאביו, מדתני בכל מילתא דרבי קודם רשב"ג.

אמנם בס' הכריתות (ימות עולם שער ג) מביא בשם הר"ף במגילה (כפ בני העיר) והרא"ש והר"ן בפרק המקבל שאין ההלכה כרבי במקום רשב"ג אביו, והרשב"א נתן טעם לכל דוכתא דקיימא לן כרבי במקום אביו.

רבינו דרש בשלמו

והגר"י דיבר אודות הכוללים שבארץ ישראל אשר בראשותו ורבינו שאל אודות מקום אכמנייתו

הגר"י: ס'איז אונז פאר א זכות אזא שבת, אלפי ישראל בליעה"ר, איך זאג א יישר כח פארן רבי'ן אויף די דרשה, ווער זענען אונז צו זאגן יישר כח, אבער יעדער איד קען זאגן...

די דרשה איז געווען בהלכה ובאגדה אזוי גוט געקניפט. **רבינו:** מנהג ישראל אזוי צו זאגן תורה.¹

הגר"י: ברשות פון רבי'ן, כ'האב געהאט א קליינע הערה, דער ירושלמי זאגט צוויי מאל אין ש"ס, אין שבת ס"ג עמוד ב/, און אין פסחים ס"ח עמוד ב/, אז ווען רבינו הקדוש רבי

1

כ"ב במג"א (ס' תב"ש סק"א) נהגין לדרוש בשבת הגדול ובשבת שובה, והעיקר להורות לעם ה' דרכי ה' ללמד המעשה אשר יעשון, ע"כ. והנה המנהג שאומרים מתחילה גם דברי פלפול, ועי' בס' בית שמואל אחרון (פ' אמה) שכתב טעם לזה עפ"י מ"ש המקובלים דמה שאנו אומרים פסוקי דומרה קודם שמונה עשרה מחמת התפילה הוא דבר חשוב ועומד ברומי של עולם ורוצים הקליפות לחטוף את התפילה, לכך אנו אומרים פסוקי דומרה והוא מלשון זכרת הזוללים במזמורות שכורתין את הקליפות, וכן מי שרוצה להוכיח את בניבור אם יזכה להחזיר אף אדם א' בתשובה הוא דבר חשוב מאוד, והקליפות רוצים לבטל זה לכך אומרים קודם מוסר דברי פלפול, דברי פלפול משברים הקליפות, כדאייתא בשם האריז"ל, עיי"ש.

ובס' נוצר חסד כפ"ה דאבות כתב בשם אביו הק' טעם אחר על זה, שע"י אדה בתוכחת מוסר יכול ה"ו לעורר דינים, אך ע"י פלפול הלכה מקודם גורמין שמהה למעלה דקוב"ה הדי בפלפולא אורייתא עיי"כ נמתקו הדינים, ואה"כ יכול לומר אגדה בתוכת מוסר להורות לעם ה' דרכי ה' מבלי שום בית מידות, עיי"ש.

הגר"י: דער רשב"ם אין בבא בתרא דף מ"א, און תוספות אין מנחות דף ק"ד די ערשטע תוספות אויבן, זאגן אז ס'איז געווען מיט רב נישט מיט רבי, אבער ביי אונז אין גמרא שטייט מאקע רבי.

רבינו: רבי איז אויך געווען א תלמיד פון רבי שמעון בר יוחאי.⁷

ס'איז דא וואס זאגן (צבי לצדיק מאמר הלולא דרשב"י אות ט') אז דער היתר צו שרייבן די משנה האט רבי גענומען פון רבי שמעון בר יוחאי וואס האט געשריבן דעם זוהר.

הגר"י: אזוי?

נאר לויט רש"י אין עירובין דף ס"ב (ע"ב) האט רבינו הקדוש נישט געשריבן, רש"י זאגט דארט אז אפילו בזמן אבני ורבא איז אפילו איין אות פון פון די תורה נישט געווען געשריבן, (ו"ל: להכי נקט מגילת תענית שלא היתה דבר הלכה כתובה בימיהו אפילו אות אחת הויז ממגילת תענית, ולהכי קרי לה מגלה) אין גמרא תמורה דף י"ד (ע"ב) איז משמע אזוי.⁸

סברא. און די גמרא האט געוואוסט אז רבי שמעון בן גמליאל דער נשיא זיין פאטער האט נישט געהאט קיין צייט איהם אויסצולערנען די גאנצע מסורה, נאר ער איז געווען זיין רבי אין סברא, נאך ווען רבי יעקב בן קודשיי האט געלערנט כל התורה כולה, ווען נישט דעם איז די ירושלמי א פלא.

רבינו: און דער חידוש איז אז רבי האט געזאגט (מכות דף י.) הרבה למדתי מרבנותי, ומחברי יותר מהם, ומתלמידי יותר מכולם, די תלמידים זענען מוסיף נאך אסאך מער.³

הגר"י: אין מס' שבת דף נ"א (ע"א) שטייט אז רבי האט געזאגט כבר הורה זקן, אויף רבי ישמעאל ברבי יוסי.⁴

רבינו: די גמרא (עירובין יג.) זאגט ראיתי את רבי מאיר מאחוריו,⁵ תוס' (מנחות דף קד. בדי"ה מריינא וכו') זאגט אז ס'איז א מחלוקת צי רב האט דאס געזאגט אדער רבי, בפשטות איז דאס געווען רבי.⁶

אמנם רש"י בעירובין (שם בדי"ה החיטי וכו') פירש שרבי למד לפני רבי מאיר היה יושב בשורה שלאחריו, עיי"ש.

ויש שתמונה על העובדא הג"ל כי רבי מאיר נסתלק לפני רבי יוסי ורבי יהודה, כדמוכא בגמ' שרבי יהודה לא התיר לסומכוס [תלמיד רבי מאיר] להכנס לבית המדרש אחר מיתת רבו רבי מאיר, וא"כ לפי החשבון איך היה רבי מאיר בחופת בנו של רבי.

ובסדר הדורות (סדר תנאים ואמוראים את י') מבוא תירוץ: ושמעתי אומרים שהיה מלאך בדמות רבי מאיר.

אכן התוס' במנחות (ה"ל) מבוא ראייה מהירושלמי הג"ל שרבי יהודה היה בימי רבי, ומבוא ראייה שאפילו רבי מאיר שנסתלק לפני רבי יהודה עוד היה בחופת בנו של רבי, וא"כ פשיטא שרבי יהודה חי עוד בזמנו של רבי.

ע"י בשבת (קמ"ו): אמר רבי כשהיינו למידין לפני רבי שמעון בתקוע היו מעלין שמן ואלונגותי מחצר לגג, וכן כתב רש"י במס' שבת (ל"ב) ובביצה (כ"ו). שרבי תלמיד דרבי שמעון הוי, עיי"ש.

ו"ל הגמרא: אמר רבי אבא בריה דרבי חיאי בר אבא אמר רבי יוחנן כותבי הלכות בשוקי התורה והלמד מהן אענו נוטל שכר.

דרש ר' יהודה בר נחמני מותרוגמניה דריש לקיש כתוב אחד אומר כתוב לך את הדברים האלה וכתוב אחד אומר כי על פי הדברים האלה לומר לך דברים שעל פה אי אתה רשאי לאומרו בכתב ושככתב אי אתה רשאי לאומרו על פה, ותנא דבי רבי ישמעאל כתוב לך את הדברים האלה אלה אתה כותב אבל אין אתה כותב הלכות, אמרי דלמא מילתא הדרתא שאני, דהא רבי יוחנן וריש לקיש מעיני כסיפרא

3 ו"ל: הרמב"ם בהל' תלמוד תורה (פ"ה הלכה י"ג) התלמידים מוסיפין חכמת הרב ומרחיבין את לבו, וכשם שעזין קטן מדליק את הגדול, כך תלמיד קטן מחדד הרב עד שיוציא ממנו בשאלותיו חכמה מפוראה.

4 ו"ל הגמרא: ישב רבי ואמר אסור להטמון הצונן בשבת, אמר לפניו רבי ישמעאל ברבי יוסי אבא התיר להטמון את הצונן, אמר כבר הורה זקן.

אמר רב פפא בוא וראה כמה מחבבין זה את זה, שאילו רבי יוסי קיים, היה כפוף ויושב לפני רבי, שהרי רבי ישמעאל ממלא מקום אבותיו היה וכפוף ויושב לפני רבי, ועכשיו דברי עצמו מפני דברי רבי יוסי ואמר כבר הורה זקן.

5 ו"ל הגמ': אמר רבי האי דמהדנא מחבראי החיטיה לר' מאיר מאחוריה, ואילו החיטיה מקמיה הוי מהדנא טפי דכתיב והיו עניך וראות את מורדך.

6 ו"ל התוס': כדמשמע בפרק קמא דעירובין (דף י"ג) דאמר רבי האי דמהדנא מחבראי דהמיתיה לרבי מאיר מאחוריה, ויש גורסין שם רבי משום עובדא דירושלמי, עכ"ל. [וכותנו על העובדא המובא בתלמוד ירושלמי (בינה פרק משילין ה"ם) שרבי וכה לתורה על שראה את רבי מאיר בהלולו דרבי שמעון בנו, שהיו משפחין אחריו ידיהם בשבתא, עבר רבי מאיר ושמע לקוליהון, אמר רבתי התירו שבת, (פי' שבא למחות על שסבר אסור לשפח עם חדים בשבת), שמע רבי לקליה אמר מי הוא זה שבא לרדותנו בתוך בתינו, שמע רבי מאיר קליה דרבי וערק (פי' רבי מאיר ביה) נפקו אבתריה וכו' וחמא קדליה דרבי מאיר מאחוריה, אמר לא זכיתי לאורייתא אלא בגין דחמא קדליה דרבי מאיר מן אחוריה, עיי"ש.

הגר"י: ברוך השם אז ביו ארץ ישראל הערט מען אסאך אז דער רבי רעדט אסאך פון לימוד התורה, ס'מאכט א גרויסן רושם אין ארץ ישראל אפילו ביי אנדערע קרייזן אויך.

רבינו: כ'מיון אז יעדער רעדט פון תורה.

הגר"י: אבער דא האט דאס א אנדערע השפעה.

רבינו: מ'דארף זען אידן זאלן לערנען, כי הם היינו ואורך ימינו, אז מ'זועט לערנען דארף מען אויך ס'יעתא דשמיא, אבער ס'איז כאמשיג דא די כלים, די תורה האט דאך א געוואלדיגן כח, מאמער האט מען דאס נישט, מיט וואס קען מען אקעגן גיין דעם יצר הרע, תורה מנינא ומצלא (פוסטא כא), חז"ל האבן אזוי געזאגט, און המאור שבה מחזירו למוטב (איכ"ר פתיחתא ס"ב), אז חכמי ישראל האבן אזוי געזאגט האבן זיי געוואוסט, ס'איז היינט א שווערער וועלט, מ'דארף בעטן דעם אויבערשטן ז'האר עינינו בתורתך' אז ס'זאל זיין ז'דבק לבינו במצוותיך, מ'זאל קענען זיין דבוק אין מצוות.

*

רבינו: ס'זועט זיין יעצט קידוש החמה, די גמרא זאגט מרגלית טובה היתה תלויה בצוארו של אברהם אבינו וכשמת תלאה הקב"ה בגלגל חמה.

הגר"י: דאס איז די פינעפטע פשט פון זיבן פשטים אין די גמרא אין בבא בתרא

רבינו: סוף ערשטן פרק דארטן (שם טו), אויפן פסוק (בראשית כד א) וד' ברך את אברהם בכל.

דער זיידע ז"ל אין ייטב לב (פ' ממות) זאגט אז משה רבינו האט זוכה געווען צו זיינע מדריגות, ווייל ער האט אכטונג געגעבן אויפן מויל, ער איז געווען א כבוד פה (שמות ד, ט), ער האט שווער ארויס געגעבן א ווארט.¹²

וכן כי הרמב"ם (שם) ולמה עשה רבינו הקדוש כך, ולא הניח הדבר כמות שהיה. לפי שראה, שהתלמידים מתמעטים והולכין, והצרות מתחדשות ובאות, ומלכות רומי פושטת בעולם ומתגברת, וישראל מתגלגלין והולכין לקצוות, חיבר חיבור אחר, להיות ביד כולם, כדי שילמדוהו במהרה, ולא ישכח. וישב כל ימיו, הוא ובית דינו, ולמדו המשנה ברבים

12

ו"ל שם: שאמר משה כי כבוד פה וכד לשון אנכי, כי היה שומר פיו ודיבורו כל כך קדוש וטהור, וזה שפי התרגום ארי יקר' ממלל אנו, שהיה הדיבור יקר אצלו, ולכן היתה השכינה מדברת מתוך גרונו בלי משל ומליצה, עכ"ד.

רבינו: אין רמב"ם שטייט, אז רבינו הקדוש האט געשריבן תורה שבעל פה.⁹

הגר"י: און רב שרירא גאון איז דא צוויי גירסאות, דער פראנצויזישער נוסח און דער ספרדישער נוסח, אין דעם פראנצויזישער נוסח שטייט אזוי ווי רש"י אז רבי 'סידר', און ביי די ספרדישער נוסח שטייט אזוי ווי דער רמב"ם רבי 'כתב'.

רבינו: לויט רש"י ווער האט געשריבן?

הגר"י: לויט רש"י איז די גאונים, אבער די וועלט ווייסט רב אמי.

רבינו: אפשר רבנן סבוראי האבן געשריבן די תורה שבעל פה.

הגר"י: ס'מוז טאקע אזוי זיין, אדער רבנן סבוראי אדער די גאונים. ס'איז דא א גירסא אין רש"י אין בבא מציעא (לג), התחילו דורותינו לכתוב, ¹⁰ איז משמע נישט לאנג צוריק, אבער דער רמב"ם זאגט נישט אזוי.

רבינו: דעמאלטס האט יעדער געמוזט קענען אויסנווייניג, נאר שפעטער מחמת שעבוד המלכויות איז נתרבה געווארן שכתה.¹¹

דאגדתא בשבתא, ודרשי הכי עת לעשות לה: הפרו תורתך, אמרי מוטב תיעקר תורה ואל תשתכח תורה מישראל. ומשמע מדברי הגמרא שעד זמננו עדיין לא היה בכתובים.

9

ו"ל הרמב"ם בהקדמה למשנה תורה: "רבינו הקדוש חיבר המשנה. ומימות משה רבינו ועד רבינו הקדוש, לא חיברו חיבור שמלמדן אותם ברבים, בתורה שבעל פה. אלא, ככל דור ודור, ראש בית דין, או נביא, שהיה באותו הדור, כותב לעצמו זכרון השמועות ששמע מרבותיו, והוא מלמד על פה לרבים. וכן כל אחד ואחד כותב לעצמו, כפי כחו, מביאור התורה ומהלכותיה כמו ששמע, ומדברים שנתחדשו בכל דור ודור, כדינים שלא למדום מפי השמועה, אלא במדה משלש עשרה מדות, והסכימו עליהם בית דין הגדול. וכן היה הדבר תמיד. עד שבא רבנו הקדוש, והוא קיבץ כל השמועות, וכל הדינים, וכל הביאורים והפירושים, ששמעו ממש רבינו, ושלמדו בית דין שבכל דור ודור, בכל התורה כולה, וחיבר מהכל ספר המשנה. ושענו לתלמידים ברבים, ונגלה לכל ישראל, וכתבוהו כלם, ורביצו בכל מקום, כדי שלא תשתכח תורה שבעל פה מישראל".

10

ו"ל: שבימיהם לא היה גמרא בכתב, וגם לא היה ניתן לכתוב, אלא לפי שנתמעטו הלכות התחילו דורות אחרונים לכתוב.

11

ו"ל רש"י בבא מציעא (דף צב.) מגילת סתרים - מגילה טמונה, לפי שאסור לכתוב הלכות, וכשהיה שומע דבר חידוש יורה לשוכחו היה כותבו, ומסתיו מן העין, ע"ש.

געשוויגן און אברהם אבינו האט אויך געשוויגן און נישט גערעדט א איבעריג ווארט.

דאס איז די כוונה, מרגלית טובה היתה תלויה 'בצווארו' של אברהם אבינו, ער האט זיך אכטונג געגעבן אויף די מוצאות הפה, וואס איז פונעם צוואר, פונעם האלו, וכשמת, ווען אברהם אבינו איז נסתלק געווארן, תראה בגלגל חמה, אז מ'קען זיך דאס אראפ לערנען פון די זון וואס האט געשוויגן.

זנפרד רבינו ממונו: א גוטע וואך, און א כשרץ פרייליכן לוסטיגן יום טוב.

הגרי"י: אמן, וכן לרבינו.

און דאס איז די כוונה פון שכינה מדברת מתוך גרונו של משה (והי"ק הי"ג פר' פנחס רלב) אז די שכינה איז געווען מדברת פון משה 'מתוך גרונו' דורך דעם וואס ער האט אכטונג געגעבן אויף זיין דיבור.

אין עצי חיים (פ' וירא) מייטשט ער וואס ס'שטייט אויף אברהם אבינו והוא יושב פתח האוהל כחום היום, ס'שטייט נישט כחום היום, נאר כחום היום, די גמרא זאגט (הלין ט) אז די לבנה האט מקטרג געווען און געזאגט אי אפשר לשני מלכים שישתמשו בכתר אחד, און די זון האט געשוויגן, דאס איז די כוונה, והוא יושב פתח האוהל 'כחום' היום, אז אברהם אבינו איז געווען פונקט ווי דער זון, די זון האט

מוצש"ק פרשת נשא תשס"ט לפ"ק

בשמחת שבע ברכות אצל מחותנו כ"ק הגה"צ אבד"ק פאפא מאנסי שליט"א

והמשיך רבינו לספר: די שבע ברכות איז געווען נאכמיטאג, איז געווארן א מדובר צי מ'דארף קודם דאווענען מנחה און נאכדעם די שבע ברכות, ס'איז שוין געווען דער זמן פון מנחה גדולה, האט דער זיידע דער קדושת יום טוב געזאגט מ'זאל פרגען חוסטער רב אויב ער האט אנגעגרייט א סעודה גדולה, דעמאלטס דארף מען דאווענען מנחה קודם.

ובאתי בשורות אלו להעלות זכרוננו לטובה לפני הדרג"ק נ"י ויעיל נא בטובו ובצדקתו לישא בעדניו רבה ותפילה לפני המרום על כל ברכה ותהלה י"ש שאוכה לראות מהם נחת ושיחי' זיווגם עולה ואוכה אני וביתי לראות מהם דור ישרים זרע ברך שלשים גם רבעים ת"ח יראים ושלמים, ויתקיים כי ברכת גבר ירא ה' האמורות ע"י נעים זמירות ישראל אכ"ר.

והגני בזה לחלות פני הדרג"ק אט תיקר נא נפשינו בעניו לכבדנו נגד זקני עמנו להופיע אלנו הדרג"ק לקחת חבל בנעימים בשמחתנו, ואם אין יוצא בגני יצא נא בגין הבחור החתן שהוא מתלמדיו של הדרג"ק הלא המה בבחינת גנים, ואם אוכה ליותרת הכבוד הזה אמרתי אך עשרתי מוצאתי הון לי.

ומעין פתיחה סמוך לחתימה השי"ת חזק ויאמץ חילו הדרג"ק ברוב אונים ואמץ כח, צדיק כתרמר יפרח וכארו בלבנון ישגה יטוב עד זקנה ושיבה ובימיו ובימינו נוכח לשמוע תקוע שופר גדול לקיבוץ נדחי בת השוכבה עוד נוכח לשמוע בערי יהודה ובהוצות ירושלים המשנה קולות המכוונות נגד המשנה קולות של מתן תורה בגילה ורבה ושמחה רבה שיבנו השי"ת אליו ונשוכה כנה"ר ונפש צמוד לידידיו המשתחוה אפיים ארצה מול הדרג"ק. חוסט עש"ק לס' למען תחי', הק' משה בלאאמור עמרים ז"ל גרינוואלד.

רבינו איחל מזל טוב להתתן ולהמחותנים שליט"א ונסתובכה השיחה אודות זקינו הגה"ק בעל ערוגת הכושם ז"ל [הגה"צ אב"ד פאפא מאנסי הוא התנו של הויחי יוסף ז"ל, בנו של היגד יעקב ז"ל, בן הערוגת הכושם ז"ל]

ואמר רבינו: ווען דער ערוגת הכושם האט התונה געמאכט (בתו הרבנית שרה יוכבד ע"ה ע"כ) החתן הגה"צ רבי אהרן זילבערשטיין זצ"ל אב"ד בעלעד, בנו של הגה"צ בעל "מעשי למלך" מווייצען זצ"ל). האט ער איינגעלאדנט דעם זיידן דעם קדושת יום טוב, און דער קדושת יום טוב איז נישט געקומען צו די חתונה, נאר ער איז געקומען אויף א שבע ברכות.

אב"ד פאפא מאנסי: דער בריוו איז דאך דא.
רבינו: יא, ס'איז זייער א שיינער בריוו, ער שרייבט די כלחים נאמען מיט די מאמעס נאמען, און ער בעט אז ער זאל מתפלל זיין פאר איהם.¹³

ו"ל המכתב: לעת תשובת השנה, יבורך מן קדם מעונה, בכרכות מי מנה, מתוך שמחה גילה דיצה ורנה, האדם הגדול בענקים, היה לראש פינה, ה"ה כ"ק הרב האון הצדיק המפורסם בוציטא קדישא, חסידא ופרישא, מופת הדור והדרו, תפארת ישראל ונורו, עמוד הימני, פטיש החזק, גר ישראל, בקש"ת מוה"ר הנניא יו"ט ליפא ט"ב שליט"א האבדק"ק סיגוט יע"א עם כל המסתופפים בצל קדשו יצ"ו.

אודה השי"ת בכל לבב כי בחסדו הגדול הגיענו לתור כלולת בתי הבתולה הכלה מ' שרה יוכבד בת זיסל ת' עם ב"ג הבחור החריף המו"מ בתו"י מו"ה אהרן ז"ל בן הרב האון מוה"ר ישעי' נ"י אבדק"ק ווייצען יע"א אשר חוגו למז"ט בשטומ"צ ביום ג' פ"ר כי תבא ט"ו אלול הבעל"ט.

כפנים הספר ראו שמביא ד"ת מאביו וזקנו חקי ובוהו היו יכולים להכין מי הוא זה המחבר החפץ בעילום שמו.

רבינו: ער האט אויך א נאמען געגעבן נאכ'ן ייטב לב, זיין זוהן דער יארער רב (הגה"צ רבי יקותיאל יהודה גרינוואלד ז"ל) האט געהייסן נאך איהם.

אב"ד פאפא מאנסי: ס'איז דא א ספר "תקנת השבים" פונעם ערוגת הכושם, שרייבט דארט דער ברודער רבי יעקב יחזק'י "אמר לי אחי, הייתי בחור גדול ולא מעמתי מעם הטא".

רבינו: א איד איז איינמאל געקומען צום ייטב לב, האט איהם דער ייטב לב געפרעגט ווער ביזסטו? זאגט ער דער רבי קען מיך נישט? און ער האט געזאגט פאר'ן ייטב לב ווער ער איז, האט זיך דער ייטב לב דערמאנט, און זאגט איהם, אה, דו ביסט דאס, דו זעהסט דאך אויס אזוי ווי פאר צוואנציג יאר צוריק, ווען דער הומנער רב קומט - דער ערוגת הכושם איז דאך געווען רב אין הומנא - דערקען איך איהם נישט, ווייל פון איינמאל ביזן צווייטן מאל איז ער שוין געשטיגן, דיר דערקען איך אבער יא, דו זעהסט אויס אזוי ווי אמאל.

כ'האב אמאל געהערט פון טאטן ז"ל ווען ער האט גערעדט פונעם ערוגת הכושם, אז דער ערוגת הכושם איז דאך געקומען פון אויבערלאנד, און פון זיין יוגנט האט ער גערעדט א דייטשן-אידיש - אזוי האט מען דאך גערעדט אין אויבערלאנד - שפעטער איז ער געקומען קיין הומנא און קיין קליינווארדיין און נאכדעם קיין חוסט, און ער האט זיך שטארק מדבק געווען אין די חסידים, האט ער זיך געפלאגט מיט זיך אליינס צו משנה זיין זיין חיתוך הדיבור, ער האט נישט געוואלט רעדן דעם אידיש וואס ער איז געווען צוגעוואוינט מנעוריו, ווייל ס'איז געווען צו שטארק ענדליך צו דייטש - אין מארמאראש האט מען אנדערש גערעדט.

ווען מ'האט איהם געוואלט איפנעמען אויף רב אין קליינווארדיין, איז געפארן א דעלעגאציע פון קליינווארדיין קיין הומנא, און ר' מענדל מאיר יאקאבאוויטש - דער פאטער פון ר' חיים הערש יאקאבאוויטש פון דאהי - איז געווען א קליינווארדיינער, איז ער מיט געפארן מיט די דעלעגאציע, פאר ווען מ'איז אריין געגאנגען צו איהם, האט ער געזאגט אז מ'זאל ווארטן אביסל אינדרויסן ווייל ער וויל עפעס זאגן קודם, האט מען צוגעווארט, און ער איז אריין געגאנגען אינגעווייניג, און נאכדעם האט ער געזאגט

האט דער ערוגת הכושם געזאגט, אוודאי האב איך אנגעגרייט א סעודה גדולה, רש"י זאגט דאך אין פרשת וירא אויפן פסוק (בראשית כא, ה) ויעש אברהם משתה גדולה, וואס מיינט משתה גדול "שהיו גדולי הדור מסובים בה", במילא אז דער סיגעטער רב איז דא איז דאס א משתה גדול...

אב"ד פאפא מאנסי: די חתונה איז געווען א גרויסע חתונה, אז די מוחותנים האבן נישט געקענט אדורך גיין, און דער ערוגת הכושם האט געמוזט ארויף גיין אויפן טיש און אזוי אריבער גיין, דער מחותן דער מעשי למלך האט געזאגט אויפן ערוגת הכושם "דאס ערשטע מאל וואס איך זעה אז דער מחותן איז עובר אויפן 'שולחן ערוך'..."

דער מעשי למלך איז געווען פון אויבערלאנד, האט דער ערוגת הכושם נישט געוואלט אז דער חתן זאל גראד אהין קומען, האט ער איהם קודם געשיקט צום קדושת יום טוב לערנען, אז ער זאל קומען אביסל חסיד'יש.

ווען איך בין געווען א חתן - נישט מער געדאכט - בין אין אריין צום סאטמאר רב ז"ל מיט מייזן טאטע (הגה"צ רבי יעקב חיים ראזנער ממערצאל חתן רבי אהרן הנ"ל חתן הערוגת הכושם), האט ער איהם געפרעגט צי ער געדענקט זיין שווער? האט ער געזאגט, אוודאי, געדענק איך איהם, זאגט מייזן טאטע אז ער איז געווען א חסיד, האט דער רבי געזאגט, אזוי ווייט געדענק איך שוין נישט, אבער איך געדענק איהם.

ס'איז דא א תורה אין ערוגת הכושם אויף די חתונה אין פרשת כי תבוא.

רבינו: דער ערוגת הכושם איז אויך געקומען פון אויבערלאנד, פון משארנא.

אב"ד פאפא מאנסי: זיין ערשטע רבי איז געווען דער ייטב לב.

רבינו: דער ערשטער חסידישער רבי. ער האט איהם געמאכט פאר א חסיד (ואח"כ נסע להרה"ק משנאווא ז"ל ולהרה"ק מבבלזא ז"ל).

מ'זאגט אז דער ערוגת הכושם איז נתקרב געווארן צו חסידות, ווייל ער האט געזעהן דעם ספה"ק ייטב לב. ער האט דאס געזעהן ביי עמיצן, ער האט מעיין געווען דערין, און עס איז אים זייער געפאלן, און ער איז געקומען צו פארן קיין סיגעט.

אב"ד פאפא מאנסי: ער האט געזעהן דעם ספר ייטב לב, אבער ער האט קודם נישט געוואוסט ווער דער מחבר איז (כי מגודל ענותנותו לא הזכיר הייטב לב את שמו על שער הספר, אולם

אז די אנדערע קענען אריינקומען. די מעשה איז געווען אז ער האט געהאט מיטגענומען אונטערן רעקל א אונגארישער צייטונג, און ער האט דאס אראפ געלייגט אין שטוב דארטן ביי די זייט פון א שאפע, ווייל וויבאלד ס'קומט דאך א דעלענאציע פון קליינווארדיין - די ראשי הקהילה זענען געווען זייער מאדערנע מענטשן - זאלן זיי זעהן אז דער רב האט א צייטונג, נישט אזא פארשלאפענער מענטש, במילא וועט ער געפעלן פאר די אשכנזים, וועגן דעם האט ער אזוי געטוהן.

די וועלט דערציילט אנדערש די מעשה, ווען דער ערוגת הבושם האט געדארפט אמאל ערגעץ פאהרן מיט די באהן זייער פריה, האט ער געדאוונט אינדערהיים פאר ווען ער איז ארויס געפאהרן, אבער ער האט נישט קיין צייט צו לייגן רבינו תמים תפילין ווייל ער האט זיך געיאגט צו די באהן, האט ער מיטגענומען מיט זיך רבינו תם תפילין זיי צו לייגן אויף די באהן.

שפעטער איז ארויף געקומען א איד א עושר, דער ערוגת הבושם האט איהם געגעבן שלום, און דער איד האט זיך פארגעשמעלט פאר איהם אז ער איז דער ראש הקהל אין קליינווארדיין, און ער פרעגט דעם ערוגת הבושם ווער ער איז, זאגט ער איהם אז ער איז דער הומנער רב - דער ערוגת הבושם האט ווייניג גערעדט, און ער האט במילא נישט געהאט וואס צו רעדן מיט א אשכנזישן איד - האט ער איהם געזאגט, אנטשולדיגט, אך וויל יעצט דאווענען, - יענער האט דאך נישט געוואוסט וואס מיינט רבינו תם תפילין, דאווענען האט ער פארשטאנען וואס ס'מיינט - האט דער ערוגת הבושם ארויסגענומען רבינו תם תפילין, און האט זיי אנגעטוהן, און ער איז געזיצן אזוי מיט די תפילין צען מינוט, און ער האט זיי אויסגעטוהן, דער ראש הקהל קוקט צו ווי אזוי ביז אפאר מינוט האט שוין דער ערוגת הבושם אויסגעטוהן די תפילין, טראכט ער ביי זיך, אזא רב - וואס דאווענט אין צען מינוט - דארף איך טאקע האבן... און ער האט איהם טאקע געברענגט קיין קליינווארדיין צו זיין דארטן רב.

אב"ד פאפא מאנסי: ווען ס'איז געווען דער גארליצער דין תורה¹⁴ איז ער געווען פון די דיינים, ער האט געהאט א

מנהג אז ער זאגט נישט קיין דרשה נאר ביי זיך אינדערהיים, אבער מ'האט איהם שטארק געבעטן, האט ער מסכים געווען, שבת נאכמיטאג איז געקומען די גאנצע שטאט א גרויסער עולם, מ'האט געמיינט אז ער וועט עפעס זאגן, און ער האט אנגעהויבן צו זאגן, אזוי הייבט אן א סוחר זיך אויסגליטשן פונעם אידישן וועג, קודם פארגעסט ער צו לייגן רבינו תמים תפילין, נאכדעם דאוונט ער האלט מיט מנין און האלט אינדערהיים, נאכדעם דאוונט ער אן קיין מנין, נאכדעם גייט ער אין א גאסט הויז און ער עסט נישט הלב עכ"ם, שפעטער עסט ער יא הלב עכ"ם, אזוי גייט ער ממדרגה למדרגה ביז ער ווערט א מחלל שבת, אזוי האט ער אראפגעלייגט פונקט די סדר הדברים. מ'האט איהם אנגעקוקט... וואס איז דאס אזא סארט דרשה...

מוצאי שבת ווען די רבנים זענען געזיצן, דארט איז געווען רבי שמואל ענגעל ז"ל וואס איז געווען פון די דיינים פון די אנדערע צד - ער האט דערציילט די מעשה - קלאפט אריין א איד און שרייט רבי, איך בין דער איד... ביי מיר האט דאס אזוי אנגעהויבן, און דערציילט אז שבת נאכמיטאג בין איך געפארן מיט די באהן, און כ'האב געזעהן אז מענטשן גייען צו די דרשה, בין איך אויך אריינגעקומען, און כ'האב געהערט ווי אזוי מ'האט אראפ געלייגט די סדר הדברים פונקט ווי אזוי מ'האט זיך אנגעהויבן ביי מיר.

דער צעהלימער רב (הגה"צ רבי לוי יצחק גרינוואלד ז"ל) האט דערציילט, אז ווען ס'איז געווען דער דין תורה, האבן זיך אנגערופן די צאנזער קינדער "דער חוסטער רב זעט נישט דעם טאטן (מרן הדברי חיים ז"ל) שטייט דא אז מ'זאל נישט באיעוולען זיינע קינדער", האט ער געזאגט "יא, איך זעה ווי אזוי דער צאנזער רב זאגט "לא תגורו מפני איש, אפילו פאר מיינע קינדער אויך נישט".

רבינו: דאס איז געווען פאר'ן ארויס געבן דעם פסק, האט עמיצער געזאגט אז דער צאנזער רב גייט זיין דא ווען מ'זעט ארויס געבן דעם פסק, האט ער געזאגט "אזוי? זאל מען אויפמאכן די טיהר, אז יעדער איינער זאל זעהן ווי אזוי מ'איז מקיים לא תגורו מפני איש".

המחותנים מיקשו למיים המלוה מלכה ככדי שיוכלו

לכבד את רבינו בשבע ברכות

זאמר רבינו בצחות: כזויל נישט שטערן, כזויל נישט זיין א זקן המעכב את האכילה.

ונפרד רבינו מהם לשלום ובירכם רב ברכות

14

אחרי פטירת הגה"ק רבי שמואל טייטלבוים אב"ד גארליץ (בן הגה"ק רבי אלעזר ניסן ז"ל מודאקוביטש) נתהוו מחלוקת על הרבנות בין הורשים, וישבו כסאות למשפט לדון בדבר זה, והשליש הי' הערוגת הבושם ז"ל.

קריאת שדר נישואין "ברך משה" רהסרטי סאטמאר

ע"ש כ"ק רבינו הקוה"ט מרן משה בן הגה"ק רבי חיים צבי זיעוועכי"א

קרית יואל - בני ברק

המטרה: להמציא הלוואות גדולות בתשלומים נוחים ביותר לאנ"ש שהגיע זמן כלולות בניהם בשעתו"מ

"נפש ה'ה"

ע"ש רבנות הדרכת
מרת ה' מייזליש ע"ה
בת מרן רבינו משה ז"ע
נלבית ה' שבט תשמ"ג
☆☆☆

"חסדי מנחם משה"

ע"ש
ר' מנחם משה גאנץ
ז"ל
ב"ר דוב ז"ל
נלבית י"ג מנחם אב תשמ"ג
☆☆☆

"תהלה לרוד"

ע"ש ר' משה רוד
מעלער ז"ל
ב"ר חוקא"ל משולם ז"ל
נלבית י"א תשרי תשמ"ח
☆☆☆

"אב"ן ישראל"

ע"ש ר' אברהם נתן
בערנאט ז"ל
ב"ר ישראל ז"ל
נלבית ט"ז חשוון תשל"ז
☆☆☆

"ציון נפש הרה"

ע"ש ר' בן ציון בענט
ז"ל ב"ר ישראל צבי ז"ל
נלבית ט' שבט תשמ"ג
ווג' מרת ה'ה ע"ה
ב"ר יהושע ז"ל
נלבית י"א סיון תשמ"ה
☆☆☆

"חסדי בא"ר"

ע"ש ר' אלכסנדר
בענט ז"ל ב"ר עזרא ז"ל
נלבית כ"ג ניסן תשנ"ז
ווג' מרת רייזל ע"ה
ב"ר אפרים ז"ל שמעון
נלבית ה' סבת תשנ"א
☆☆☆

משא"ת חיים

ע"ש ר' חיים גרין ז"ל
ב"ר מרדכי מנחם ז"ל
נלבית כ"א אדר א' תשמ"ח
ווג' מרת אלטע
שינדל ע"ה
ב"ר משה אליהו ז"ל
נלבית י"ב ניסן תשמ"ג

"ברכת מזל טוב"

הגנו משגרים ברכת מזל טוב חמה ולבבית לאנשי החשובים כל אחד בשמו יבורך

הרב אברהם פייערווערגער שליט"א, אלעד

ולאביו הרה"ח ר' זאב אלכסנדר פייערווערגער שליט"א

להולדת בתו, נכדתו

קידושא רבא בבית מדרשינו באלעד

הר"ר אליעזר רוב ענגעל הי"ו

ולאביו הרה"ח ר' ישראל יודא אלימלך ענגעל שליט"א

ולחותנו הרה"ח ר' יעקב מיכאל היילברון שליט"א

להולדת בתו, נכדתם

קידושא רבא בביהמ"ד שבט הלוי רח' דסלר

הר"ר שמשון גרינוואלד הי"ו

ולאביו הרה"ח ר' יוסף חיים גרינוואלד שליט"א

ולחותנו הרה"ח ר' מרדכי שווארץ שליט"א, גבאי בית מדרשינו ברח' רמב"ם

להולדת בתו, נכדתם

קידושא רבא בביהמ"ד דושינסקי רח' חזון איש

"חסדי שלמה זלמן"

ע"ש ר' שלמה זלמן ז"ל
בן ר' מרדכי וורגיבערגער ז"ל
נלבית ה' כסלו תשמ"ב
☆☆☆

"חסדי ישראל יעקב"

ע"ש ר'
ישראל יעקב איזנבערגער ז"ל
נלבית ט"ז אייר תשנ"ז
ואביו ר' נתן נטע ב"ר מנחם
פענדל ז"ל ב"ר סיון תשמ"ה
ואמו מרת דינה ע"ה
ב"ר יעקב ישראל הלוי ז"ל
נלבית כ"ט תמוז תשמ"ג
☆☆☆

"חסדי שמואל וחנה"

ע"ש
ר' שמואל זאב לעוו ז"ל
ב"ר יעקב דוב ז"ל
נלבית ג' תשרי תשמ"ה
ווג' מרת חנה ע"ה
ב"ר חיים משה ז"ל
נלבית י"ב חשוון תשל"ז
☆☆☆

"אנשי ה'ה"

ע"ש
ר' אביגדור פרידמאן ז"ל
ב"ר נחמי' ז"ל
נלבית ז' שבט תשמ"ג
ווג' מרת חנה לאה ע"ה
ב"ר יעקב פרענקל מבי"ח ז"ל
נלבית ב' אלול תשמ"ג
☆☆☆

"צב"א מרו"ם"

ע"ש ר'
צבי אלימלך געלמאן ז"ל
ב"ר אברהם ז"ל
נלבית ה' אלול תשמ"ט
ווג' מרת ברינדל ע"ה
בת ר' מרדכי מנחם ז"ל
נלבית כ"ה תמוז תשמ"ט
☆☆☆

"אפריון נמט"ר לר' שמעון"

ע"ש ר' שמעון דאסקאל ז"ל
בן ר' שניאור זלמן ז"ל
נלבית ז' מנחם אב תשמ"ח
☆☆☆

"זכרון חיים צבי"

ע"ש ר' חיים צבי שווארץ ז"ל
ב"ר הק"ל איתמר טובי' ז"ל
נלבית י"ג כסלו תשמ"ה
☆☆☆

"ממכון שבתו השגירה"